

Postoje mladých párů žijících v kohabitaci k manželství a nesezdanému soužití

Bc. Simona Nedomová

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Simona NEDOMOVÁ**

Studijní program: **N 7501 Pedagogika**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Postoje mladých párů žijících v kohabitaci
k manželství a jeho alternativám.**

Zásady pro vypracování:

Stanovení předmětu výzkumu a výzkumné strategie.

Zpracování teoretické části práce – teoretická analýza problému, operacionalizace pojmů.

Zpracování praktické části – stanovení výzkumné otázky, volba výzkumných metod, vymezení výzkumného vzorku.

Provedení výzkumu, vyhodnocení a analýza získaných dat, shrnutí výzkumu.

Zpracování závěrů vyplývajících z výzkumu.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DE SINGLY, F. Sociologie současné rodiny. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

GIDDENS, A. Sociologie. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z. České rodinné právo. 3. přepracované a doplněné vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3974-4.

MOŽNÝ, I. Sociologie rodiny. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-75-3.

SOBOTKOVÁ, I. Psychologie rodiny. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

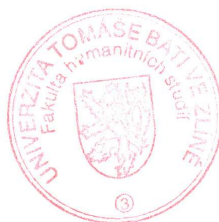
Datum zadání diplomové práce: **12. února 2009**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. května 2009**

Ve Zlíně dne 12. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně ... 4. 3. 2009

.....
.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá postoji mladých párů žijících v nesezdaném soužití k manželství a kohabitaci. Teoretická část je zaměřena na problematiku rodiny, současné rodiny, manželství, alternativ k manželství a jedna kapitola se zabývá postoji. Na teoretickou část navazuje část praktická, která je tvořena výzkumem. Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit postoje mladých párů, které žijí v kohabitaci, k manželství a nesezdanému soužití. Výzkum dále zjišťoval postoje mladých párů k rodičovství, důvody vedoucí ke společnému soužití v jedné domácnosti před uzavřením manželství a způsob hospodaření s finančními prostředky.

Klíčová slova: rodina, současná rodina, manželství, alternativy k manželství, kohabitanace, postoj

ABSTRACT

This thesis addresses the attitudes of young couples living in cohabitation towards marriage and cohabitation itself. The theoretical part is focused on questions regarding different aspects of how these attitudes are formed such as difficulties contemporary family faces, marriage and alternatives to marriage. The theoretical part of the thesis is followed by the experimental part that uses research work to address the thesis fully. In addition, the research also looks at how young couples perceive parenthood, what are the underlying reasons for their cohabitation and how they use their economic resources.

Keywords: family, contemporary family, marriage, alternatives to marriage, cohabitation, attitude

Mé poděkování patří Mgr. Soni Vávrové, Ph.D. za cenné rady a podněty, které mi poskytovala v průběhu psaní mé práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině, která mě podporovala během studia.

V neposlední řadě děkuji všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen literaturu a prameny uvedené v seznamu literatury.

Ve Zlíně

.....

Podpis

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA	12
1.1 TRADIČNÍ RODINA	14
1.2 MODERNÍ RODINA	15
1.3 POSTMODERNÍ RODINA	16
2 MANŽELSTVÍ	18
2.1 TYPY MANŽELSTVÍ	19
2.2 ALTERNATIVY K MANŽELSTVÍ	20
2.2.1 Svobodná matka	20
2.2.2 Nesezdané soužití.....	21
2.2.3 Rodina homosexuálních partnerů.....	23
3 SOUČASNÁ RODINA	26
3.1 NÁRŮST PRÁCE ŽEN.....	27
3.2 ROZVOD	28
3.3 OPAKOVANÉ MANŽELSTVÍ.....	30
4 POSTOJE	32
4.1 POSTOJE K MANŽELSTVÍ	33
4.2 POSTOJE K NESEZDANÉMU SOUŽITÍ.....	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
5 PŘÍPRAVA VÝZKUMU	37
5.1 CÍL VÝZKUMU	37
5.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	37
5.3 DRUH VÝZKUMU	37
5.4 METODY VÝZKUMU.....	38
5.5 VÝZKUMNÝ VZOREK	39
5.6 ORGANIZACE VÝZKUMU	40
5.7 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	41
6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	42
6.1 PÁR Č. 1.....	42
6.1.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 1.....	43
6.2 PÁR Č. 2.....	45
6.2.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 2.....	46

6.3	PÁR Č. 3.....	48
6.3.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 3.....	48
6.4	PÁR Č. 4.....	50
6.4.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 4.....	51
6.5	PÁR Č. 5.....	52
6.5.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 5.....	53
6.6	PÁR Č. 6.....	55
6.6.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 6.....	55
6.7	PÁR Č. 7.....	57
6.7.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 7.....	58
6.8	PÁR Č. 8.....	60
6.8.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 8.....	60
6.9	PÁR Č. 9.....	62
6.9.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 9.....	63
6.10	PÁR Č. 10.....	64
6.10.1	Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 10.....	65
6.11	POSTOJE ŽEN K MANŽELSTVÍ, NESEZDANÉMU SOUŽITÍ A RODIČOVSTVÍ.....	67
6.12	POSTOJE MUŽŮ K MANŽELSTVÍ, NESEZDANÉMU SOUŽITÍ A RODIČOVSTVÍ.....	69
6.13	ZÁVĚR VÝZKUMU	71
	ZÁVĚR	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	74
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	77
	SEZNAM OBRÁZKŮ	78
	SEZNAM PŘÍLOH.....	79

ÚVOD

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila postoje mladých párů žijících v kohabitaci k manželství a nesezdanému soužití. Ke zvolení tohoto tématu mě vedlo například i zjištění, že spousta mých kamarádů žije v nesezdaném soužití se svým partnerem. Zamýšlela jsem se tedy nad tím, co je vede k tomu, že žijí v kohabitaci a jaké důvody jim brání ve vstupu do manželství. Já osobně bych například preferovala žít v nesezdaném soužití, dokud bychom s partnerem neplánovali počít dítě. Ale potom bych chtěla uzavřít manželství. A to zejména z toho důvodu, aby mé děti žily v rodině, která nese jedno příjmení. To je ovšem jen můj názor. Co si myslí ostatní mí vrstevníci? Plánují vůbec někdy vstoupit do manželství? Chtějí, aby se kohabitace stala konečnou fází jejich partnerského soužití?

Mnozí autoři odborných publikací hovoří o tzv. krizi rodiny. Máme s nimi souhlasit? Je rodina závislá na vstupu partnerů do manželství? Lidé se snaží přizpůsobit době, v níž žijí. Tato doba se také vyznačuje rostoucím počtem nesezdaných soužití a dětí narozených mimo manželství. Pokud se partneři rozhodnou nevstupovat do manželství a vychovávat děti v takovéto rodině, měli bychom je zřejmě obdivovat, že nepodlehli tlaku okolí a zůstali věrni svému přesvědčení.

Chtěla bych tedy zjistit, jak žijí mí vrstevníci v nesezdaných soužitích a jak vypadají jejich představy o budoucnosti v partnerském soužití. Zůstává i pro současnou mladou generaci manželství důležitou hodnotou? Máme před očima ideály našich rodičů, pro které ještě bylo jediné správné rozhodnutí vstoupit s partnerem do manželství? A co si oni sami myslí o nesezdaném soužití? Je pro ně pouhým meziobdobím před vstupem do manželství?

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Existuje velké množství různých definic pojmu *rodina*. V následujících odstavcích nabízím některé z nich.

Dle Jandourka (2001, s. 206) je rodina forma dlouhodobého soužití osob spojených příbuzenstvím, zahrnujícím nejméně rodiče a děti. Rodina se vyznačuje sociokulturními znaky, mezi něž patří například společné bydlení, příslušnost ke společné příbuzenské linii, konzumování statků.

Giddens (1999, s. 156) definuje rodinu jako skupinu osob přímo spjatých příbuzenskými vztahy, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí.

Hartl a Hartlová (2000, s. 512) označují rodinou skupinu spojenou manželstvím nebo pokrevním příbuzenstvím. Navíc dodávají, že rodinu spojuje také odpovědnost a vzájemná pomoc.

Hrušáková a Králíčková (2006, s. 162) poukazují, že „rodinu lze definovat nejen jako malou skupinu osob, které jsou navzájem spojeny manželskými a příbuzenskými vazbami, ale i svazek založený fakticky společným způsobem života“.

Goody (2006, s. 192) dle studie Centra studií rodiny (Family Policy Studies Centre) tvrdí, že „rodina si navzdory obavám Evropské unie ohledně probíhajících změn stále udržela svou ústřední společenskou roli jako jednotka socializace dětí“.

Matoušek (2003, s. 9) dodává, že rodina zprostředkuje člověku vrůstání do jeho kultury a společnosti, propojuje generace, orientuje na určité hodnoty.

Rodina tedy stále zůstává důležitou skupinou, v níž probíhá socializace jedince a v níž se učí novým dovednostem. I když pozdější výchovu jedince zajišťují i různé instituce, zůstává rodina určitou jistotou, do které se člověk rád navrácí. Často pro něj bývá místem bezpečí a sounáležitosti s druhými členy rodiny.

Pro upřesnění následujících podkapitol dělení rodin uvádím vývoj rodinného života, jak jej ve třech fázích popsal Stone (In Giddens, 1999, s. 157 – 158):

- 1) První fáze (16. st.): Převládaly nukleární rodiny žijící v poměrně malých domácnostech, avšak udržovaly blízké vztahy se svou komunitou včetně příbuzných. Lidé ve svém vztahu neusilovali o citovou blízkost. Pohlavní styk byl v manželství vnímán jako nutnost ke zplození dětí, ne jako zdroj potěšení. Výběr partnera se podřizoval

zájmům rodičů či dokonce jiných příbuzných. Romantická láska byla považována spíše za nemoc. Rodina neměla dlouhého trvání, protože často zanikala smrtí jednoho z partnerů, nebo brzkým odchodem dětí z domova.

- 2) Druhá fáze (1. pol. 17. st. – poč. 18. st.): Nukleární rodina se zřetelněji vymezila – rodinné vztahy se výrazně odlišily od vazeb k ostatním příbuzným. Rostoucí význam zaznamenal důraz na mateřskou a rodičovskou lásku. Ovšem začaly se zvyšovat autoritativní pravomoci otce.
- 3) Třetí fáze (18. – 19. st.): Představuje rodinu v takové podobě, v jaké ji známe dnes. Rodina je spjatá úzkými citovými vazbami. Ve své domácnosti má dostatek soukromí a soustřeďuje se na výchovu dětí. Manželské vztahy se vytváří na základě osobní volby (tzv. *citový individualismus*), která vychází z romantické lásky nebo sexuální přitažlivosti. V důsledku oddělení pracoviště od domova již není rodina místem výroby hmotných statků, ale stává se místem jejich spotřeby.

V každém z těchto období bychom mohli nalézt alespoň jednu věc, která charakterizuje i současnou rodinu. Podle prvního období je nejčastěji se vyskytující rodinou rodina nukleární. V současné době je také typická rodina nukleární – děti se snaží osamostatnit co nejdříve a vlastní rodinu založit, až budou mít vlastní byt, nebo dům. Nechtějí z různých důvodů žít dohromady s rodiči, jelikož si chtějí dokázat, že oni na to také tzv. mají – doveďou se sami postarat nejen o sebe, ale i o svou novou rodinu. Svůj význam pravděpodobně sehrál i rozmach medicíny a lékařství. Jestliže byl v druhé fázi kladen důraz na lásku rodičů k jejich dětem, v předchozí fázi tomu muselo něco zabraňovat. Jistě bylo častou situací, že se malé děti nedožili dospělosti, proto bylo pro rodiče zřejmě snadnější být na své děti přísný, neprojevat jim svou náklonnost a obrnit se hradbou tvrdosti, když by se museli potýkat s žalem, který by jejich odchod znamenal. Rozvoj lékařství napomohl k léčení dnes triviálních nemocí, což bylo přínosem pro rodinu v tom smyslu, že se nemuseli obávat o zdraví svých členů, když jim v případě nutnosti mohli být podány příslušné léky. Děti a posléze ve třetí fázi i jejich výchova se staly důležitým prvkem v zakládání nových rodin. Současní rodiče by ale měli nad svým vlivem na děti trochu zamyslet. I když jsou pro své děti stále nezpochybnitelnými autoritami, někteří mohou např. i kvůli svému vytížení v zaměstnání výchovu svých dětí podceňovat. Nejen rodiče, ale hlavně party vrstevníků a také masmédia mají na děti velký vliv. Rodiče by se měli nad svým časem tráveným s dětmi zamyslet a pokusit se trávit jej určitou část se svými dětmi. I když se děti mohou

vykrucovat, že budou raději sedět u televize, nebo půjdou ven, ve skrytu duše jim bude jistě milé zajet s rodiči na výlet, nebo třeba nějak si zasportovat.

Sekot (2006, s. 209) spojuje téma rodiny také s tzv. sexuální revolucí, kterou dělí do těchto období:

1. Období křesťanství – povolena pouze monogamie párové rodiny, tabuizace incestu, výhradní monopol rodiny na sex, nerozlučitelnost manželství. Důraz kladen na sexuální zdrženlivost a panenství.
2. Od poloviny 16. století – posiluje pozitivní hodnocení sexuality a krásy lidského těla. Zvyšuje se počet nemanželských dětí, lidé objevují romantickou lásku, upevňuje se právo na volbu partnera.
3. 60. a 70. léta 20. století – ztráta monopolu manželství na sex v důsledku sekularizace, migrace, urbanizace, růstu životní úrovně, emancipace žen, rozšíření antikoncepce. V tomto období se rozšiřuje počet nesezdaných soužití, legalizuje se homosexualita.

I když je sexuální život partnerů před vstupem do manželství brán jako něco normálního, někteří muži si přesto tajně přejí, aby jejich nevěsta byla neposkvrněná panna. Takže se dá říct, že staré zvyky v nás ještě přežívají. Zatímco ženy se tomuto chování mohou podívat, muži mohou dále snít. Spolu s rozšířením antikoncepce se ženám naskytla stejná možnost jako mužům – dopřát si předmanželský sex, aniž by si daného muže musela vzít, pokud by zjistila, že je gravidní. Proto je podle mě zvláštní, když muž udržuje sexuální poměr se ženou, ale přesto doufá, že si vezme ženu – pannu, proč si totéž nemyslí i ženy. Vždyť ty by také mohly toužit po muži, který dosud sexuální poměr neprožil, přičemž by si samy takového poměru užívaly. Určitě to bude zapříčiněno rozdílným vnímáním této problematiky muži i ženami. Nicméně současná doba neodsuzuje předmanželský sex, ani sex mezi partnery stejného pohlaví, proto můžeme tvrdit, že současná společnost je v otázce sexu tolerantní.

1.1 Tradiční rodina

Předmoderní manželství bylo považováno za ekonomický svazek. Pro chudé lidi bylo prostředkem organizace zemědělské práce. Vášeň a láska nebyly uznávány, i když muži měli

dostatek možností k vybočení. Aristokracie si však vytvořila také prostor pro lásku, zpočátku takřka výhradně mimo manželství (Možný, 2006, s. 243).

Matoušek (2003, s. 32, 133) poznamenává, že v rodině je patrné vedoucí postavení muže a podřízenost ženy, odděluje se mužská role od ženské, projevuje se necitelnost vůči nenarozeným či nově narozeným dětem. Rodina je závislá na svém majetku, tj. hospodářství, a tedy kromě jednotky výrobní je i jednotkou společenskou a výchovnou. Při volbě partnera měli rozhodující slovo rodiče snoubenců, což mělo být jakousi pojistkou proti rozvodu.

Giddens (1999, s. 157) uvádí, že i dříve se v evropských podmínkách vyskytovaly spíše rodiny nukleární, i když byly v průměru větší než dnes. Děti často musely už od sedmi či osmi let pracovat – pomáhat rodičům na poli. Některé však musely odcházet z domu, aby posluhovaly v jiných domácnostech nebo se vyučily řemeslu. Po odchodu z domova se s rodiči stýkaly jen zřídka. Dále autor udává, že i když v dnešní době roste rozvodovost, trvaly dřívější svazky ještě kratší dobu než nyní, zejména kvůli vysoké úmrtnosti ve všech věkových kategoriích.

Také Výrost a Slaměník (1998, s. 322) říkají, že se uplatňovala převaha muže nad ženou, která se však v podmínkách kapitalismu omezila na ekonomickou složku. Oba manželé měli dodržovat věrnost. Rozluka manželství byla povolována jen ve výjimečných případech, přičemž musel být zaplacen určitý poplatek.

1.2 Moderní rodina

Možný (1990, s. 17 - 18) uvádí rozdíl mezi chápáním pojmu rodina, kdy v dřívějších dobách byla považována za společenství lidí, kteří spolu bydleli a hospodařili pod jednou střechou a podléhali jedné bezprostřední autoritě – „hlavě rodiny“, nebo byla rodina chápána jako systém širokého pokrevního příbuzenství. Ovšem moderní představy o rodině jsou předkládány jako domácnost tvořená párem muže a ženy a jejich dětmi.

Matoušek (2003, s. 34) říká, že muž přestal být jediným živitelem rodiny, jelikož novověká industrializace umožnila pracovní uplatnění žen. Sňatky začaly být uzavírány pouze na přání snoubenců, souhlas rodičů se stal spíše formálním. Lidé byli osvobozeni od vazeb na společenskou třídu a místní komunitu, nebyli dále podřízeni vrchnosti ani církvi.

Přestalo být obvyklé, aby se nevěsta stěhovala do domácnosti ženicha. Každý manželský pár vytvářel samostatnou domácnost a samostatnou rodinu, což platilo až do odchodu do-

spívajících dětí z domova. Základem domácnosti se tedy stává jeden manželský pár a nej-
obvyklejší rodinou je manželská rodina se dvěma dětmi (Možný, 2006, s. 252).

1.3 Postmoderní rodina

Možný (1999, s. 201) označuje za prvního autora, který identifikoval postmoderní rodinu
Edwarda Shortera. Ten stanovil tyto identifikátory postmoderní rodiny:

- větší hodnotová závislost dětí na masmédiích než na rodičích,
- nestabilita v párovém životě, jež se odráží ve vzestupu rozvodovosti a nesezdaného
soužití,
- systematická demolice konceptu rodinného hnízda nukleární rodiny v nové liberali-
zaci žen.

De Singly (1999, s. 90 – 91) poukazuje, že přechod rodiny moderní k rodině postmoderní
se projevuje zejména zaměřením na vztahy. Důležité je, aby byl člověk šťasten sám za se-
be. Pokud se lidé berou pod vlivem romantiky, pokládají si při prvním střetu zájmů, kdy již
zamilovanost opadla, otázku, zda svatba byla dobrým řešením.

Poté se tedy pod vlivem trendu romantické lásky zamilují do někoho jiného, okamžitě se
rozhodnou pro rozvod, aby v nové lásce, která povede k novému manželství, našli štěstí,
jak uvádí De Rougemont (In De Singly, 1999).

Goody (2006, s. 176) s touto myšlenkou souhlasí, když tvrdí, že rodina se přiklání
k představě rodiny jako z reklamy, kterou tvoří dva milující rodiče a dvě milující děti, vše
naplněné harmonií a city.

Je pravdou, že pro mladé páry je snadno představitelné, že když by jim eventuálně uzavře-
né manželství nepřineslo štěstí, není v dnešní době problém nechat se rozvést. Tuto situaci
by mohlo ovlivnit společné soužití mladého páru před uzavřením sňatku. Pokud již v této
době zjistí, že jejich romantickou láskou zidealizovaný partner nepřestává měnit své zvyky,
nebo se nechce podřizovat přáním druhého partnera, nemusí obíhat právníky či soudy kvůli
rozvodu, ale stačí se prostě rozejít. Naopak bychom neměli odsuzovat, že lidé přece jen
touží po troše lásky a proto uzavírají manželství. S vidinou toho, že si berou milovanou
osobu a že je čeká dlouhý šťastný život. Kdo z nás by si toto alespoň jednou v životě ne-
přál? A když by tento vztah náhodou nevyšel, můžeme jistě lásku najít ve vztahu dalším.

Možný (2006, s. 21 – 23) uvádí tyto změny rodiny od tradiční k postmoderní společnosti:

1. *Padl monopol rodiny na legitimní sex.* Všeobecně legitimním se stal sex předmanželský.

2. *Padl monopol manželství na plození a socializaci dětí.* Rozvoj nových technologií (např. antikoncepce). Stoupá počet dětí narozených mimo manželství.

3. *Posun v možnosti výběru partnera* – dříve rodiče těch, kdo zakládali rodinu, nyní jejich svobodná volba.

4. *Křesťanství pojímalo manželství jako instituci, která je těmi, jež byli sezdáni, nezrušitelná.* Toto pojetí bylo napadeno pojetím manželství jako občanské smlouvy – ta je vypověditelná kteroukoliv ze stran. Začal růst počet rozvodů a opakovaných manželství.

5. *Ztráta řady tradičních funkcí rodiny* – odluka bydliště od pracoviště, vzdálení zaměstnaného muže; škola převzala od rodiny vzdělávání; masmédiá zrušila monopol rodiny na socializaci dětí k respektovaným hodnotám; lékaři, nemocnice a sociální zařízení převzali péči o nemocné, staré a postižené.

6. *Hlavním smyslem rodiny byla výchova dětí.* Od poloviny 70. let 20. století začala klesat porodnost. V zemích našeho civilizačního okruhu je častým typem rodina s jedním dítětem a zvyšuje se také počet manželských párů, kteří ze svého rozhodnutí zůstávají celoživotně bezdětní.

7. *Ženy opouští domácnost* a profesní kariéra se pro ně stává stejně důležitou jako pro muže.

Matoušek (2003, s. 37) považuje role mužů a žen za vyrovnané pouze ve veřejné sféře. Domnívá se, že doma přestává být muž vidět, když tvrdí, že muž se stává pouze jedním ze dvou živitelů rodiny, přičemž se staví odmítavě k práci v domácnosti či kolem dětí, i když sám si ledačos nárokuje. Dnešní žena však není ochotná mu tyto nároky plnit. Naopak je schopná se sama uživit, vychovat dítě, dokonce díky umělému oplodnění sama otěhotnět.

2 MANŽELSTVÍ

Manželství je jednou z nejstarších sociálních institucí v dějinách lidstva. Na základě křesťanského náboženství se rozvinul model striktně monogamního a trvalého manželství. Uzavřením manželství získává jedinec novou sociální roli, která je více žádoucí než role svobodného. Manželství představuje základ pro vytvoření nového rodinného zázemí (Vágnerová, 2000, s. 333 - 334).

Giddens (1999, s. 156) definuje manželství jako sociálně akceptovaný a posvěcený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci. Sňatkem se stávají příbuznými nejen tito dva dospělí jedinci, ale i jejich rodiče, sourozenci a další pokrevní příbuzní.

Jandourek (2001, s. 148) manželstvím označuje „právní vztah zavazující muže a ženu ke společnému životu“. Autor však podotýká, že i když je v západní společnosti povolena monogamie, děje se tak za zvýšené míry tolerance k rozvodu a uzavření nového manželství.

Naopak Murphy (2006, s. 73) pohlíží na manželství jako na instituci nepřírozenou, mající pochybné výhody. Podle něj žena dobrovolně souhlasí se vstupem do celoživotního poddanství muže, jemuž bude vařit, uklízet, kdykoliv se mu bude sexuálně oddávat a rodit a vychovávat jeho děti. Po muži se požaduje, aby byl ženě věrný, případnou nevěru jí utajil, žil s ní a živil její děti. Obě strany tudíž utrpí omezení své nezávislosti a samostatnosti. Dokonce autor podotýká, že po narození dětí se břímě obou partnerů zvýší, protože se tím ještě více připoutají.

Myslím si, že v naší společnosti je vstup do manželství stále ještě ceněnou hodnotou, proto si partneři nemyslí, že by byli nějak omezováni. Možná pocítují určité změny ve své osobní svobodě, ale nemyslí si, že by byly natolik výrazné, aby jim zabránily uzavřít manželství. Vstupují do něj přece proto, že s partnerem si jsou blízcí a pocítují k sobě vztah náklonnosti, který můžeme označit láskou. Stále také existují lidé, kteří považují dar toho, že se jim narodí dítě, za nejdůležitější ve svém životě. Někteří se právě i kvůli dětem snaží různě zachraňovat již nefungující manželství. To může být v jistém slova smyslu vysokým připoutáním obou partnerů, ale jejich role rodičů jim velí dělat vše pro dobro dítěte.

Fialová (2000, s. 70) tvrdí, že většina mladých lidí u nás považuje za základní podmínku vstupu do manželství lásku a silný citový vztah.

Podle Kratochvíla (2000, s. 116) se pojem láska ale v odborných pracích týkajících se manželství příliš nevyskytuje. Autor poukazuje na shrnutí různých studií Shopem, který mezi znaky lásky zařadil:

- obdiv ke kvalitám partnera a pomíjení jeho chyb a nedostatků,
- jednotu přijímání a dávání – dávat milované osobě víc než jiným,
- vzájemnou emoční závislost,
- touhu po duševní a tělesné důvěrnosti – touha vytvořit s milovanou osobou jednotu,
- snášenlivost, trpělivost, laskavost, odpuštění.

Láska tedy k současným vztahům prostě patří. Manžela nebo manželku si sice můžeme vybrat podle velikosti jejich konta, ale rozhodující zůstává, zda k sobě nalezneme cestu a budeme se mít alespoň trochu rádi. Pokud bude partner movitý, jistě se raději rozhodne pro uzavření tzv. předmanželské smlouvy, než aby se nechal při případném rozvodu takzvaně „oškubat“. S láskou je to složité, ale zřejmě se bez ní život neobejde.

2.1 Typy manželství

Sekot (2006, s. 208) rozlišuje tyto typy manželství:

- Monogamie – muž v manželství se ženou,
- Polygamie – muž v manželství s více ženami,
- Polyandrie – žena v manželství s více muži.

Murphy (2006, s. 81) uvádí základní typy spojení muže a ženy s tímto upřesněním:

- Monogamie – sňatek jednoho muže s jednou ženou,
- Polygamie – která se dále dělí:
 - Polygynie (mnohoženství) – svazek jednoho muže s více než jednou ženou,
 - Polyandrie – svazek jedné ženy s více než jedním mužem.
- Bigamie – značí sňatek se dvěma partnery, v angličtině má však toto slovo stejný význam jako polygamie.

Dále autor poznamenává, že mnoho společností povoluje některou z forem polygamie, avšak tyto vztahy jsou méně časté než vztahy monogamní. Monogamie je navíc nejběžnější formou soužití v nejobydenějších částech zeměkoule, proto je většina světových manželství monogamních. Monogamie je běžná např. v Evropě, na většině území v Asii, Austrálii, Severní a Jižní Americe.

Jako zvláštní formu monogamie popisuje Možný (2006, s. 115) tzv. „seriální monogamii“. Označuje jí „několik následných monogamických párových soužití za život“. Přičemž jedno, nebo posléze a postupně všechny mohou získat status manželství, s nímž se pojí právní, majetkové a dědické vztahy.

2.2 Alternativy k manželství

S rostoucí mírou tolerance se začaly vyskytovat různé alternativy k manželství. Mezi nejznámější, nejen u nás, patří institut svobodné matky, nesezdaná soužití nebo v posledních letech medializované partnerství homosexuálních partnerů. Níže následuje jejich charakteristika.

2.2.1 Svobodná matka

Goody (2006, s. 182) tvrdí, že v dřívějších dobách závisela schopnost žen přežít rozchod na tom, zda si našly nového partnera. V dnešní době však toto omezení neplatí – ženy mohou mít nezávislý příjem či finanční podporu (např. od bývalého partnera, příbuzných, státu). Osamělí rodiče již dokáží přežít sami – svobodné matky se užívají vlastní práci a navíc mohou dostávat příspěvky od otce dítěte a pomoc od státu.

Novák (2008, s. 22) ve svém článku Svobodná matka 21. století říká, že v dnešní době existují čtyři skupiny žen – svobodných matek:

- 1) *První skupina - matky citově nevyzrálé*: podceňují ochranu před početím; avšak těchto žen ubývá, zejména i díky větší informovanosti (internet) a dostupnosti antikoncepce.
- 2) *Druhá skupina - matky nedobrovolně svobodné*: jedná se často o poměrně mladé ženy ze sociálně slabšího prostředí. Mnohé z nich si dítě přály, leckdy jím řeší svoji situaci, neboť vzhledem k nižšímu vzdělání nejsou pro trh práce dostatečně atraktivní.

- 3) *Třetí skupina - ženy, které se pro neprovdané mateřství rozhodly dobrovolně:* cítí tlak „biologických hodin“ a ve svém okolí pocítují nedostatek mužů.
- 4) *Čtvrtá skupina - matky žijící v nesezdaných partnerstvích:* tvrdí, že k lásce nepotřebují papíry, či zdůrazňují důležitost osobní svobody. Avšak neprovdané mateřství se i dnes v mnoha případech stává synonymem chudoby.

Stejně tak Matoušek (2003, s. 127 – 128) upozorňuje, že je třeba rozlišovat mezi velmi mladými svobodnými matkami (neplánované těhotenství, časté selhání antikoncepce) a matkami, které se rozhodly mít dítě samy okolo třicátého roku. Obě skupiny ale mají totožný nesnadný až konfliktní vztah s otcem dítěte po jeho narození. Tyto matky mají se svými dětmi vytvořené velmi silné vazby.

I když samotná situace vyplývající z postavení svobodné matky, není pro tyto ženy nijak lehká, podle mého názoru není nepředstavitelná. Je pravda, že pro velmi mladé ženy, které jsou ještě téměř samy dětmi, musí být velmi složité opustit školní lavice a začít se starat o dítě. Avšak, jak již uvedl Novák, žen, které podceňují význam antikoncepce ubývá i díky větší informovanosti ze strany internetu, který poskytuje možností různých přezdívek vysoké soukromí, a také dostupností různých druhů antikoncepce. Ženy, jež se rozhodnou být svobodnou matkou ve vyšším věku, si musí tento krok jistě dobře promyslet a naplánovat. V tomto věku by si měly být jisté tím, co chtějí a co je pro ně důležité. Jestliže se rozhodnou být matkou, mají jistě promyšlené všechny otázky týkající se zabezpečení a výchovy dítěte. Tyto ženy by již měly být schopny zvážit, zda dokáží vychovat dítě samy, nebo do jeho výchovy zapojí i jeho otce, který s ní z různých důvodů neuzavřel manželství.

Hrušáková a Králíčková (2006, s. 173) pojmenovaly práva neprovdané matky vůči otci jejího dítěte, mezi něž patří právo na příspěvek na výživu a právo na příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem.

2.2.2 Nesezdané soužití

Booth a Crouter (2002, s. 4) upozorňují, že nesezdané soužití je jedním z nejčtenějších partnerských vztahů vyskytujících se po rozvodu manželství během celého 20. století. S rostoucím počtem rozvodů v 60. letech 20. století se navíc pomanželské nesezdané soužití stalo převažující formou partnerského soužití, aniž by bylo bráno jako předstupeň nového (opakovaného) manželství. Poté se v 80. a 90. letech začalo nesezdané soužití vyskytovat

v životě mladých lidí nejen jako předstupeň manželství, ale také jako alternativa k životu v manželství.

Nesezdané soužití umožňuje plynulejší adaptaci na společný život. Není považováno za definitivní, tudíž partnerům zůstává možnost volby. Může dostatečně uspokojovat emocionální i sexuální potřeby, ale také může vést k nespokojenosti s nejistotou situace. Nesezdané soužití většinou trvá přechodnou dobu, po níž následuje buď rozchod, nebo uzavření manželství (Vágnerová, 2000, s. 343).

Nesezdané soužití je komplexní forma rodiny. Asi pro polovinu párů žijících v nesezdaném soužití je to forma partnerství, která trvá asi 2 roky a potom je ukončena – buď vstupem do manželství, nebo rozchodem. Pro další je předzvěstí manželství. Asi pro jednu desetinu partnerů se jedná o dlouhodobý vztah, který však nevede k uzavření manželství. Ve většině případů však nesezdané soužití představuje a sdílí mnoho manželských hodnot. Zahrnuje bydlení ve společné domácnosti, osobní majetek, je vyloučeno mít intimní vztah s jinou osobou, značné množství párů může mít dítě (Brown, Booth, 1996, s. 668).

Dle Hrušákové a Králíčkové (2006, s. 164) se o nesezdané soužití „jedná tehdy, jestliže dvě osoby odlišného pohlaví vytvoří určité dlouhodobější životní společenství“. Druhem a družkou označují „muže a ženu, jež spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby“.

Giddens (1999, s. 179 - 180) označuje „stav, kdy spolu dvojice partnerů žije v sexuálním vztahu, aniž jsou manželi, kohabitací“. V dnešní době se kohabitace stává experimentálním stadiem před vstupem do manželství zejména pro mladé lidi. Většinou nejde o plánované rozhodnutí, ale dvojice spolu tráví stále více času v bytě jednoho či druhého, až se nakonec přesunou do jedné společné domácnosti. Tito lidé mají v úmyslu vstoupit v budoucnu do manželství, i když ne nutně se současným partnerem. Většina z těchto dvojic má také oddělené finance. Kohabituující partneři získávají status „druha“ a „družky“, což jim u případného rozchodu umožňuje požadovat majetkové vyrovnání či placení výživného.

Avšak český právní řád dle Hrušákové a Králíčkové (2006, s. 164 - 168) v tomto s Giddensem nesouhlasí. Zákon o rodině přímo nedefinuje nesezdané soužití, i když připouští, že se nečiní rozdíly mezi dětmi narozenými v manželství a nesezdaném soužití. Dále mezi druhem a družkou nemůže vzniknout žádné majetkové společenství (podobné společnému jmění manželů). Žádný zákon také neobsahuje vyživovací povinnost mezi

druhem a družkou. V otázkách týkajících se dědění ze zákona mohou být druh nebo družka považováni za tzv. spolužijící osoby, což jim umožňuje dědit ve druhé nebo třetí dědické skupině (ve druhé spolu s manželem zůstavitele /nejméně polovinu/ a jeho rodiči /stejným dílem/, pokud nemá žádné potomky; ve třetí společně se sourozenci zůstavitele /stejným dílem/, pokud nemá manžela ani rodiče). Další možností je zahrnout druha do dědění ze závěti.

Novák (2008, s. 22) poukazuje, že zásadním problémem v realizaci sňatku je nedostatečná aktivita potenciálního ženicha. Ženy by často souhlasily s běžnou svatbou a kdyby nebyla ekonomickým problémem velká svatba, volily by i tuto možnost, avšak dnešní emancipované ženy mají svou hrdost a o svatbu nemohou prosit.

Většina výše uvedeného by spíše vystihovala soužití mladších párů. Do nesezdaného soužití musíme zařadit ale i starší páry, v nichž alespoň jeden z partnerů zažil zkušenost manželství. Lidé, kteří dříve vytvořili takový pár, již nebyli tolik nuceni tlakem společnosti uzavřít nové manželství. Dá se říci, že od dnešních mladých párů se to spíše ještě očekává. Pokud tedy žijí v nesezdaném soužití, měla by po určitém období následovat svatba. Nevím, proč jsou takové páry, mladší byť o generaci, takto posuzovány. Mladí lidé jsou ovlivněni například špatnou zkušeností z rozvodu rodičů, a proto se dobrovolně rozhodnou, že manželství nikdy neuzavřou. Společnost by se k tomuto kroku neměla stavět odmítavě, jelikož nevíme, jaké formy soužití budou preferovány v následujících letech.

Možný (2006, s. 257) uvádí, že tři čtvrtiny z dotázaných ve věku 18 – 65 let v různých výzkumech veřejného mínění odpovídají, že je dobré, když spolu lidé, kteří se chtějí v budoucnu vzít, nejprve bydlí. Osm z deseti lidí do 30 let odpovídá, že je v pořádku, když spolu dva lidé žijí, aniž by plánovali uzavření manželství. Avšak to se týká zejména názorů na soužití druhých lidí. Jako osobní rozhodnutí žít v nesezdaném soužití nepovažuje za nejlepší alternativu dokonce ani nejmladší generace.

2.2.3 Rodina homosexuálních partnerů

Dle Murphyho (2006, s. 77) existují k otázce homosexuálního sňatku rozdílné morální postoje – od zatracování ovlivněného Biblí přes nepříjemný pocit až po klidné přijímání věci. Téměř všichni se ale domnívají, že homosexuální sňatek je nelogický (avšak ne nemorální). Je to zejména vysvětlováno tím, že z takového svazku nevzejdou žádné děti. Jako skutečný problém homosexuálních sňatků autor označuje to, že spojování toho, co je stejné, je

nadbytečné a vede k uzavřenosti. Naopak klasické manželství je obrácením se ven – od vlastního pohlaví, vlastní rodiny.

Sobotková (2001, s. 154 – 155) poukazuje, že u mnohých homosexuálních párů předcházelo heterosexuální manželství, v němž se narodily děti. Pokud u homosexuálního otce či matky vyšla jejich orientace najevo v době kolem rozvodu, bylo nepravděpodobné, že této osobě budou svěřeny děti do péče. Proto mnozí z nich svou orientaci skrývají, aby o děti nepřišli. Tudíž existuje také větší izolovanost těchto párů od ostatních (heterosexuálních) rodin. Autorka dále uvádí, že většina dostupných zahraničních výzkumů popírá, že v rodinách homosexuálních párů by byl vývoj dětí jakkoliv narušen, pokud jde o sexuální orientaci dětí, jejich psychické zdraví či dopad zjištění, že jejich rodiče jsou homosexuálové.

Giddens (1999, s. 180) poznamenává, že díky zvyšující se toleranci vůči homosexualitě i soudy častěji svěřují dítě do péče ženě žijící v homosexuálním vztahu. Navíc mohou homosexuální ženy využít umělého oplodnění, pokud se chtějí stát matkami, bez jakéhokoliv heterosexuálního styku (týká se Velké Británie). Ve Velké Británii dnes většinu rodin homosexuálních rodičů tvoří dvě ženy.

České rodinné právo dle Hrušákové a Králíčkové (2006, s. 156 – 157) uvádí, že existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěřením jeho dítěte do jeho výchovy. Pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner. Ovšem trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.

Homosexualita existovala v dějinách lidstva odnepaměti. Bohužel v určitých dobách byla pokládána za nemoc, což někteří lidé ještě dodnes považují za pravdu. Je to smutné, jelikož všichni jsme stejní lidé z masa a kostí. Navíc dnešní doba velí potlačování jakýchkoliv projevů diskriminace. Myslím si tedy, že by naši zákonodárci měli uvažovat nad otázkou adopce homosexuálními páry. Pokud, jak uvedla Sobotková, není vývoj dětí v homosexuálních rodinách nijak narušen, nevidím v tomto ohledu žádný problém. V kojeneckých ústavech či dětských domovech je stále množství dětí čekajících na rodičovskou náruč. Navíc žadatelé o adopci musí projít přísnými kritérii výběru, tak proč by toto nemohlo být umožněno i homosexuálním párům? Také – jak již bylo řečeno – mnozí homosexuálové měli dříve heterosexuální vztah, ve kterém zplodily děti. I když se jim

manželství rozpadlo, své děti jistě na druhou kolej neodsunuli, ale snažili se jim zůstat na blízku. Je možné, že děti odrostlé se s orientací rodičů srovnávají hůře než děti malé. Jak by ale malé dítě poznalo, že vyrůstá v rodině „nenormální“? Dá se říci, že by mělo dva milující rodiče, kteří by se snažili zajistit mu co nejlepší budoucnost. Nevím, jestli je otázkou času, kdy se začne projednávat, zda homosexuálním párům umožnit adopci, protože stále existují lidé, kteří toto odsuzují.

3 SOUČASNÁ RODINA

De Singly (1999, s. 87) uvádí šest bodů významných proměn rodiny od poloviny 20. století:

1. snížení počtu sňatků a zvýšení počtu nesezdaných soužití;
2. nárůst počtu rozvodů;
3. nárůst neúplných rodin s jedním rodičem (a jedním nebo více dětmi), rodin nově složených nebo obnovených (alespoň jeden člen má za sebou zkušenost manželství a stará se o dítě z tohoto manželství);
4. snížení počtu porodů;
5. nárůst mimomanželských porodů;
6. nárůst práce žen, převážně matek, a nárůst párů, kde jsou oba manželé zaměstnáni.

Dle Možného (2002, s. 42 – 45) bylo snížení sňatečnosti v naší zemi po roce 1990 zapříčiněno zejména poklesem zájmu o sňatek u nejmladších žen. Avšak sňatečnost žen ve věku 25 až 30 let mírně stoupala a stoupá dál. Roste také počet opakovaných sňatků, jak již je výše zmíněno De Singlym, ačkoliv sňatečnost rozvedených spíše poklesla. Většinu rozvodů tvoří manželství, která netrvala dlouho, i když se rozvádějí i manželství po mnoha letech trvání (20 i více). Svě zastoupení mají také rozvody opakované, alespoň pro jednoho z páru.

Keller (2005, s. 29) označuje za projev krize rodiny například to, že „manželský svazek ztrácí svoji nadindividuální závaznost a z rodiny se stává jen jakási průchozí instituce, jejíž složení se průběžně a stále rychlejším tempem obměňuje“. Podle něj tedy dochází k „flexibilizaci“ rodiny, kdy se manželství stává jakousi smlouvou uzavíranou na dobu určitou a rychle se přizpůsobující měnícím se podmínkám. To vede k experimentování v různých formách soužití – nesezdaná soužití, bezdětná manželství, páry stejného pohlaví, neúplné rodiny.

Výrost a Slaměník (1998, s. 305 – 306) naznačují tyto charakteristické znaky současné české rodiny:

- *Výrazná zaměřenost na zájem jednotlivce.* Patří sem např. upřednostňování vlastních potřeb před zájmy celku, pocit štěstí.

- *Chybí očekávání trvalosti vztahu.* Lidé nechtějí riskovat, nechávají si prostor pro změnu na základě svého svobodného rozhodnutí. S tímto souvisí také různé alternativy společného soužití (např. manželství na zkoušku, svobodná matka, nesezdané soužití s dětmi, partnerství úmyslně bez dětí).
- *Odsouvání rodičovství do pozdějšího věku.* Jako pozitivní jev je vnímáno, že rodičovství budou přijímat osobnostně vyzrálejší jedinci. Důsledkem však je snižování porodnosti, menší ochota v pozdějším věku měnit přijatý životní styl či opustit kariéru, nebo výskyt zdravotních komplikací spojených s vyšším věkem.
- *Předmanželská zkušenost v oblasti sexu.* Je běžně přijímána, s výjimkou určitých specifických skupin společnosti, a je významným činitelem pro intimní soužití manželů.
- *Specifičnost mužské a ženské role.* Je stále více stírána na základě různých vlivů, mezi něž patří např. poválečná rovnoprávnost mužů a žen, feministické hnutí.
- *Omezování bezprostředních kontaktů mezi partnery, mezi dětmi a rodiči.* Toto je připisováno celkovému životnímu způsobu, tempu, měřítku hodnot apod.

3.1 Nárůst práce žen

Možný (1999, s. 150) tvrdí, že důraz na ekonomickou nezávislost žen spjatou s jejich zaměstnáním položilo feministické hnutí na počátku 70. let 20. století. Do společnosti vstupovala generace žen, pro které bylo vysokoškolské vzdělání obvyklé a tyto ženy nechtěly zůstat lapeny v domácnosti. Hnutí zdůrazňovalo, že ačkoliv je práce v domácnosti neplacená, je sociálně stejně relevantní a individuálně stejně náročná jako práce mužů v zaměstnání.

Ženy, které kombinují práci s rodinou jsou plně schopny obstát v náročné profesi, avšak již nejsou schopny dostát kariérovým nárokům týkajícím se mobility, časových investic či identifikace s rolí kariérově orientované ženy. Model zaměstnané ženy bez kariérových ambicí je nejúspěšnějším modelem všech dob také proto, že snižuje riziko konkurence ženy v pracovní sféře a rozděluje výdělkovou odpovědnost na oba – tedy muže i ženu (Maříková, 2000, s. 87 – 88).

De Singly (1999, s. 105) považuje skutečnost, že ženy pracují, za možnost eventuelně se rozejít s manželem za srovnatelně nižší cenu než ženám v domácnosti. Práce žen částečně

mění povahu pout, která je vázou k jejich partnerovi – dává jim klíč ke svobodě. Ženy mají možnost nesetrvávat v manželství z jiných důvodů než citových.

Sobotková (2001, s. 113) poznamenává, že ženy, které většinou mají vyšší vzdělání, budují nejdříve svou profesní pozici, kariéru, a proto odkládají mateřství. Čímž poukazuje na fakt mateřství u starších žen (tzv. pozdní mateřství).

Goody (2006, s. 180 - 181) říká, že četné zaměstnávání žen vneslo do rodinného života změny například v tom, že porod a následná péče o děti znamenají pro ženy při práci mimo domov překážky, tudíž jen málo žen mívá v dnešní době více než dvě děti a také sílí trend mít jen jedno nebo žádné dítě. Avšak vdaná žena nepracuje jen kvůli svému uspokojení, ale také proto, aby si její rodina udržela určitou životní úroveň.

Je pravdou, že si nedovedu představit rodinu, ve které by nebyla manželka a matka dětí také zaměstnancem (v různých oblastech činnosti). V dnešní době, kdy každý „musí“ mít doma plazmovou televizi, luxusní auto či mobilní telefon je to zřejmě také nemyslitelné. Každá rodina si chce udržet svůj socioekonomický status, což se děje i na základě zaměstnání ženy. Já osobně obdivuji ty ženy, které nejen chodí do zaměstnání, ale cestou domů stihnou nakoupit, doma uvařit, uklidit, postarají se o děti a zvládnou ještě několik dalších „úkolů“. Zřejmě je to o cviku, protože si nedovedu představit, že by mi s tímto vším neměl partner pomáhat. Také si ale nemyslím, že by všechna práce měla zůstat na ženě. Po dni stráveném v práci má stejný nárok na odpočinek jako muž a v úkolech týkajících se provozu domácnosti a starosti o děti by se měli střídát.

3.2 Rozvod

De Singly (1999, s. 113 – 114) označuje jako faktory způsobující rozvod zejména skutečnost, že v dětství bylo rodinné prostředí jednoho z manželů narušené, nebo zaujímají nízkou pozici v sociální hierarchii, nebo vstoupili do manželství velmi brzy. Avšak logika, podle níž především vznikají postmoderní rodiny, nespočívá v hledání pevnosti a trvalosti manželského a rodinného svazku, ale v uspokojení psychických potřeb každého člena páru.

Možný (1999, s. 189, 192) souhlasí, že nejsilnějším předpokladem neúspěšnosti manželství je sňatek uzavřený před dosažením 19 let věku. Činitelem vedoucím k sňatku je často skutečnost, že převážná část nevěst je v době sňatku těhotná. Empirická šetření zjišťují, že polovina manželství uzavíraných těhotnými nevěstami se rozpadá do pěti let. Sňatek a ro-

dičovství v raném věku ztěžují, přerušují nebo zastaví profesionální přípravu mladých lidí, což snižuje jejich socioekonomické zařazení. Vesměs jsou také mladí snoubenci mentálně a osobnostně nezralí a mají v manželství nepřiměřená očekávání.

Jandourek (2001, s. 148, 161) poukazuje, že na vyšší nestabilitu manželství mají vliv např.:

- vysoká sociální mobilita (tj. přesun osob z jedné sociální pozice nebo společenské třídy do jiné),
- emancipace žen,
- omyl při volbě partnera,
- tolerance k rozvodům ze strany společnosti.

Dle Hamplové (In Fialová, 2000, s. 96) u nás mladí lidé zaujímají k rozvodům spíše liberálnější a otevřenější postoje. Přičemž jsou k rozvodům více otevřenější muži, i když ženy jsou ty, které podávají většinu žádostí o rozvod.

Matoušek (2003, s. 133) dodává, že ženy jsou rodinným soužitím stresovány více než muži, jelikož jsou v rodinném soužití více emočně angažovány, proto mohou častěji reagovat na konflikty žádostí o rozvod.

Goody (2006, s. 184 - 185) navíc dodává, že rozpady různých partnerství mají hluboký vliv na mezilidské vztahy mezi manžely, bývalými manžely a zejména mezi dětmi a rodiči. Zásadný význam má také majetkové vypořádání, hlavně otázka bydlení. Ukončení svazku totiž předpokládá alespoň pro jednoho ze zúčastněných odchod z domácnosti. Někdy se z finančních důvodů musí původní obydlí prodat a zakoupit dvě menší jednotky. Předpokládaným stěhováním musí děti někdy změnit školu a naruší se přátelské a sousedské vztahy rodiny. Kvůli převažujícímu chybění otců v rodině po rozvodu a jejich kratšímu trávení času s dětmi přispívá tato situace k neochotě otců podílet se na jejich finanční podpoře. Tímto se komplikují vztahy mezi bývalými partnery a tato změna silně postihuje jejich děti.

Od doby, kdy není velkým problémem nechat se rozvést, se asi nemůžeme divit, že tohoto kroku spousta lidí využívá. Jak již bylo několikrát řečeno – lidé vstupují do vztahů jen pro svůj pocit štěstí a uspokojení. Když si myslí, že už se jim nedaří své potřeby uspokojovat, rozhodnou se je hledat jinde. To tedy v případě manželství často vede k rozvodu. Do budoucna se zřejmě počet rozvodů nesníží, naopak se může dále zvyšovat. Což vede k posilování myšlenky, že se rodina nachází v krizi. S touto myšlenkou nechci nesouhlasit,

jelikož si myslím, že rodinu mají tvořit rodiče a jejich děti. Nelze však opomenout rozšiřování různých forem párového soužití, což může v budoucnu definici rodiny zcela změnit.

3.3 Opakované manželství

Možný (1999, s. 194 - 195) uvádí, že rozvod, neúspěch či špatná zkušenost páry od opětovného vstupu do manželství neodradí. Někteří to zkusí znovu v nesezdaném partnerství, velmi často ale v opakovaném manželství. Opakovaný sňatek následuje často nedlouho po rozvodu (platí zejm. pro muže). Pro rozvedené muže se do poměrně vysokého věku na sňatkovém trhu objevují stále nové ročníky potenciálních svobodných partnerek, pro ženu je možnost vybrat si mladšího partnera omezenější. Dále autor říká, že pojem opakované manželství je široký – může být opakovaným manželstvím pro jednoho nebo oba partnery. Může založit domácnost dvou bezdětných lidí, avšak jeden z partnerů (nebo oba) mohou mít dítě či děti z předchozích manželství. Tyto děti s nimi mohou nebo nemusí sdílet domácnost, nebo s nimi mohou sdílet domácnost děti pouze jednoho z partnerů. Nově vytvořený pár navíc může mít děti vlastní.

Dle Matouška (2003, s. 138) zakládá rekonstruovanou rodinu s vlastními dětmi častěji žena. Její nový manžel může své vlastní děti do nového domova přivést, nebo za nimi dochází mimo novou rodinu. Obě situace jsou pro ženu náročné, jelikož se buď musí vyrovnat s mužovou nepřítomností, pokud své děti navštěvuje, nebo se přizpůsobit přítomnosti nevlastních dětí. Často se žena neubrání srovnání mužova chování k vlastním a nevlastním dětem, z čehož jí vyplyne, že muž preferuje vlastní děti. Naopak muž zakládající rekonstruovanou rodinu může stále pociťovat silné pouto k rodině, v níž žil. Může žárlit na děti své nové manželky, jelikož mezi sebou mají pevnou vazbu. Také se může obávat, že nevlastní děti ztratily během nepřítomnosti otce smysl pro disciplínu a může se k nim chovat velmi autoritativně, což nelibě nese jeho nová manželka. Důležité pro oba nové partnery je tedy zvládání konfliktů, ochota ke kompromisům a tolerance.

Plaňava (1994, s. 109, 114) však říká, že „nová rodina není plnou rekonstrukcí rodiny s oběma biologickými rodiči pohromadě“. I když zejména mladší ženy s malými dětmi si přejí, aby vše minulé zmizelo při nastěhování nového muže, jedná se pouze o přání. Všichni se totiž museli vypořádat s určitými ztrátami a bývalý partner nepřestává být současný vlastní rodič. Nevlastní rodič by si měl svůj vztah s nevlastním dítětem vytvářet především tím, že bude mít dítě rád a nebude ho stavět do pozice rozhodnutí mezi ním a jeho biolo-

gickým rodičem, bude dítěti k dispozici a dokáže mu poradit a pomoci, když ho dítě požádá, budou spolu sdílet různé zajímavé činnosti.

Vágnerová (2000, s. 395) uvádí, že druhé manželství je spíše korekcí předchozího nevydařeného vztahu. Lidé však bývají v novém manželství tolerantnější a ochotnější ke kompromisům. Autorka také souhlasí s Plaňavou v otázce týkající se dětí z předchozích manželství – tyto děti jsou často zdrojem konfliktů mezi novými manželi. Všichni mají různé nároky a potřeby, které nelze uspokojit, proto jsou tyto situace spojeny s nutností preferovat některé děti na úkor jiných.

Jak již bylo v kapitole 2.1 zmíněno Možným – seriální monogamie je jedním z trendů současné společnosti. Lidé se nebojí vstupovat do dalších a dalších manželství, je to pro ně spíše přirozené. Nevyjde mi to s jedním/jednou, najdu štěstí se druhým/druhou. Tato situace by se dala srovnat s tradiční rodinou v tom, že když jeden z manželů zemřel, očekávalo se od toho žijícího, že uzavře další manželství. V dnešní době však k opakovaným manželstvím nevede strach, že se nedovedeme postarat o domácnost, či neposekáme dříví. Je to spíše strach, že zůstaneme sami, nebudeme se mít komu svěřit s problémy, nebo že už nepoznáme lásku. Důvodů se nalezne jistě velké množství. Pro dnešní společnost by také mohlo být divné, proč se relativně mladá žena či muž stáhne do soukromí, když si ve svém věku může ještě najít správný protějšek.

4 POSTOJE

Jandourek (2001, s. 189) označuje postojem „naučenou dispozici jedince reagovat pozitivně nebo negativně na nějaký objekt (předmět, osobu, ideu) určitými pocity, představami, hodnocením a způsoby chování“. Postoj je trvalejšího rázu, protože se vytváří opakovanými reakcemi na tentýž podnět.

Hartl a Hartlová (2000, s. 442) dále uvádí, že postoje jsou součástí osobnosti, souvisí s jejími sklony a zájmy. Získávají se v průběhu života zejména vzděláváním a dalšími vlivy (např. veřejné mínění, sociální kontakty). Postoje jsou relativně trvalé.

Musil (2005, s. 76 - 78) popisuje, že postoj má komponenty kognitivní, afektivní a akční. Proto se dále rozlišují tři druhy postojů:

1. *mínění* (přesvědčení, názor) – verbalizované postoje,
2. *akční postoje* – projevované i neverbálně jednáním člověka,
3. *spontánní verbální postoje*.

Dále autor říká, že postoje jsou utvářeny na základě zkušenosti a závisí na vztažném systému jedince („empiricky získaný základ determinující vnímání a interpretaci skutečnosti podmíněný subjektivními i objektivními faktory“). Významnou roli ve změně postojů jedince hrají masmédia, přičemž závisí na míře jejich kreditu u ovlivňovaného subjektu. Největší vliv na změnu postojů však má referenční skupina. Mínění většiny ovlivňuje změnu postoje více než mínění expertů. Důležité je navozovat změnu postojů pozvolně a postupně.

Výrost a Slaměník (2008, s. 142 – 143) říkají, že se postoje každého jedince seskupují do určitých významových celků a vytváří tak vnitřně organizované, posloupně uspořádané struktury. Vnitřní struktura postoje se skládá z poznávací (kognitivní), citové (emocionální) a konativní (behaviorální) složky. Za hlavní prostředek navození změny postojů je považována „persvaze“ (přesvědčování).

Katz (In Výrost, Slaměník, 2008, s. 142) rozlišil dvě základní funkce postojů:

1. poznávací – postoje sdružují zkušenosti
2. instrumentální – postoje maximalizují zisky a minimalizují ztráty.

4.1 Postoje k manželství

Manželství má u Čechů stále vysoký status. Můžeme očekávat, že většina mužů a žen, kteří odkládali vstup do manželství do vyššího věku v devadesátých letech 20. století, alespoň jednou sňatek uzavře. Také můžeme předpokládat, že zkušenost života v manželství bude součástí životní zkušenosti pro více než dvě třetiny dnešní mladé generace (Možný, 2006, s. 256).

Hamplová (In Fialová, 2000, s. 68 – 69) poukazuje, že mladí svobodní lidé chtějí vstoupit do manželství, avšak teprve poté, co si soužití s partnerem vyzkouší. Sňatek uzavírají později, přičemž impulzem pro vstup do manželství je často těhotenství ženy.

Dle Kučery (In Fialová, 2000, s. 136) tedy manželství neztrácí na významu, pouze je posunuto do vyššího věku, po ukončení úplné profesionální přípravy.

Jandourek (2001, s. 148) říká, že „vysoké procento párů žije v nesezdaných soužitích, z nichž některá časem přejdou do klasického manželství“. Jako odklad vstupu do manželství jsou uváděny zejména ekonomické důvody, s nimiž může souviset studium některého z páru či bytové potíže.

Labusová (2009, s. 56 – 57) v rozhovoru s Rausem pro časopis Psychologie dnes uvádí, že i když pro mnoho lidí zůstává manželství vysokou hodnotou, obávají se například toho, že manželství nebude dobře fungovat, či strach ze vstupu do určité formy závazku.

Veroff (In Možný, 1999, s. 196) při dlouhodobém studiu rodin zjistil, že mezi nejstabilnější rodiny patří ty, kde:

- manželka zodpovědně a s láskou pečuje o svého manžela,
- manžel má úspěch ve svém zaměstnání,
- manželé se nehádají kvůli sexu a vzájemným vztahům,
- manželům se podařilo do svých rodinných vztahů začlenit své širší příbuzenstvo i staré přátele,
- manžel má cit pro nezávislost a kontrolu své manželky.

Je pravdou, že tento výčet nejstabilnějších rodin bych si přála ve svém životě zažít nejen já, ale asi i někteří mí vrstevníci. Takto nějak bych si dokonce mohla představit ideální rodinu. A i přesto, že jsou mí rodiče rozvedení, chtěla bych se někdy v budoucnu vdát a mít děti.

Pořád mi přijde přirozené, že se jednou vdám a založím rodinu. Při představě slova manželství mě hned napadá i slovo rodina, ačkoliv rodina může být spatřována i v rodičích a jejich dětech, kteří však žijí v nesezdaném soužití. Manželství je pro mě prozatím hodnotou, která patří nejméně do první desítky mého hodnotového žebříčku. Je sice pravda, že prozatím s partnerem nežiji v kohabitaci, tudíž nemohu vědět, zda náš vztah skončí manželstvím, nebo žitím v nesezdaném soužití, ale prozatím se přikláním k možnosti vstoupit do manželství. Kromě toho tento krok ode mě očekávají moji rodiče, prarodiče i širší příbuzenstvo. Mohu tedy říci, že k mému přesvědčení vstoupit do manželství, jsem vychovávána odmalička a je mi tvrzeno, že takové soužití páru je správné.

4.2 Postoje k nesezdanému soužití

Dle Fialové (2000, s. 23) ve společnosti stoupá tolerance vůči oběma formám nesezdaného soužití – tj. společnému bydlení před sňatkem i trvalému soužití bez oddacího listu.

Vymětalová (In Fialová, 2000, s. 122 – 125) říká, že pro mladou generaci je NS vhodnou formou soužití zpravidla na určitý čas, považují je za vhodný předstupeň manželství (manželství na zkoušku). V nesezdaném soužití nejčastěji žijí svobodní lidé okolo 25 let věku.

Chaloupková a Šalamounová (2004, s. 21) na základě dat z výzkumného šetření ISSP Rodina a gender role z roku 1994 a 2002 provádí srovnání postojů respondentů v obou letech, kde zjišťují, že necelé tři čtvrtiny respondentů souhlasí, že by si lidé nejprve měli vyzkoušet společné soužití a teprve poté vstoupit do manželství. Polovina dotázaných souhlasí, aby spolu lidé žili, aniž by plánovali uzavření sňatku.

Kučera (In Fialová, 2000, s. 136) předpovídá, že NS se nestane náhradou manželství a zůstane většinou omezeno do doby před narozením prvního dítěte. Trvalé NS se bude spíše koncentrovat do vyššího věku mužů i žen, přičemž se bude jednat převážně o soužití rozvedených osob.

Manning, Longmore a Giordano (2007, s. 561) ve svém výzkumu *The Changing Institution of Marriage* uvádí, že američtí dospívající, kteří zažili rozvod rodičů, mohou být citlivější k nestabilitě manželství a mohou v kohabitaci spatřovat cestu, jak otestovat svůj vztah a jak se vyhnout případnému rozvodu. Podobně také dospívající žijící v rodině kohabitujičích

partnerů, mohou v budoucnu volit nesezdané soužití, protože jsou seznámeni s touto formou partnerství.

Brown a Booth (1996, s. 668 – 678) zkoumali tři faktory rozdělující páry žijící v NS, které neplánují vstoupit do manželství od těch, kteří vstup do manželství plánují:

- Může se jednat o partnery, z nichž jeden, nebo oba, mohou mít nízké příjmy, mohou přijímat sociální dávky, nebo trvale žít se svým dítětem z předchozího vztahu. Tito lidé očekávají, jak se vyvine jejich finanční situace, než oznámí, že mají v plánu vstoupit do manželství.
- Páry žijící bez plánů vstoupit do manželství možná nemají schopnost udržovat důvěrné vztahy. Člověk žijící v NS, který byl dříve ženatý/vdaná, pravděpodobně neprojeví touhu vstoupit do manželství, než člověk, který nebyl nikdy ženatý/vdaná.
- Plány uzavřít sňatek jsou ovlivněny délkou trvání vztahu. Páry, které chtějí uzavřít manželství, opouští NS poměrně brzy a uzavírají sňatek. Ale ti, kteří nechtějí vstoupit do manželství, pokračují v žití v nesezdaném soužití. Takže i když se zvyšuje procento partnerství žijících v NS, je to zapříčiněno tím, že zvyšuje počet těch párů, které již z NS vystoupili skrze sňatek.

Nesezdané soužití je pro mnoho mladých párů dobrou zkušeností, jak si vyzkoušet společné soužití se svým protějškem. Nejedná se už pouze o chození, situace, kdy toho druhého nechci vidět, tak mu řeknu, ať nechodí, nebo jen řešení hezkých věcí. Vyzkouší si, jaké to je vidět se pořád, řešit různé krize a problémy. Kdo tuto situaci nezvládne, může partnera opustit a zkoušet to v dalších vztazích. Kdo vytrvá, může se rozhodnout, zda s partnerem vstoupí do manželství nebo i nadále bude žít v nesezdaném soužití. Já osobně nevidím v nesezdaném soužití nic špatného, avšak z hlediska právního je v naší zemi lepší vstoupit s partnerem do manželství. Partneři žijící v nesezdaných soužitích to mají horší nejen z hlediska dědických vztahů, ale i co se týká případné vyživovací povinnosti mezi bývalými partnery apod. Také děti těchto partnerů to nemusí mít lehké. Ať už se to týká lékařské péče, cestování nebo chování spolužáků ve školách – rozdílné příjmení s sebou nese různé drobné problémy. Je tedy možné zatím jen doufat, že se situací začnou zabývat i naši zákonodárci a v budoucnu se situace pro páry žijící v kohabitacích zlepší.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PŘÍPRAVA VÝZKUMU

Následující kapitola popisuje, co bylo cílem mého výzkumu, jaký druh výzkumu a metody výzkumu jsem zvolila, jaké charakteristiky musel splňovat výzkumný vzorek a jakým způsobem byla zpracována data získaná výzkumem.

5.1 Cíl výzkumu

Svůj výzkum jsem zaměřila na zjištění postojů mladých párů, které žijí ve společné domácnosti, k manželství a nesezdanému soužití. Zabývala jsem se postoji mladých žen a mužů k manželství, rodičovství a nesezdanému soužití s přihlédnutím k tomu, v jaké rodině oni sami vyrůstali, co je vedlo k rozhodnutí žít ve společné domácnosti, či jak dlouho plánovali sestěhování do společné domácnosti.

Cílem výzkumu tedy bylo zjistit, jaké postoje zaujímají mladé páry žijící ve společné domácnosti ke svému současnému soužití, k manželství, případnému rodičovství. Dále jsem chtěla zjistit, zda je pro tyto mladé páry stále důležitou hodnotou vstoupit do manželství, nebo i nadále žít v nesezdaném svazku. V rámci výzkumu mě také zajímalo, jak se mladé páry finančně podílí na provozu své domácnosti.

5.2 Výzkumný problém

Výzkumný problém jsem definovala jako otázky:

Jaké postoje zaujímají mladé páry žijící v kohabitaci k manželství?

Jaké postoje zaujímají mladé páry žijící v kohabitaci k nesezdanému soužití?

Kromě těchto otázek jsem se snažila najít odpověď i na následující otázky:

Proč se mladé páry rozhodly sestěhovat do společné domácnosti?

Jaké postoje zaujímají tyto mladé páry k případnému rodičovství?

Jak v jejich společné domácnosti hospodaří s finančními prostředky?

5.3 Druh výzkumu

Jako druh výzkumu jsem zvolila výzkum kvalitativní. Tuto volbu odůvodňuji tím, že cílem mé práce je získat názory a postoje mladých párů žijících v kohabitaci k manželství a nese-

zdanému soužití. Nejedná se tedy o získání empirických dat s využitím statistických metod, avšak pohled na problém v širších souvislostech.

Cílem výzkumu je získat co největší množství informací od malého počtu respondentů a tím vytvoření celkového obrazu o jejich postojích k dané problematice. Cílem výzkumu je také zachytit, jak respondenti své postoje interpretují a na základě toho vytvořit vlastní interpretaci sesbíraných dat.

5.4 Metody výzkumu

Jelikož jsem si zvolila kvalitativní druh výzkumu, použila jsem jako výzkumnou metodu rozhovor, tedy metodu explorační. Jednalo se o strukturovaný rozhovor, jehož otázky a pořadí jejich pokládání byly předem stanoveny. Zvolila jsem tak z toho důvodu, aby se respondenti neodkláněli od tématu a tím i od výzkumného problému.

Rozhovor byl zaznamenávaný do záznamového archu. Záznamový arch byl rozdělený do pěti částí s přesně stanoveným pořadím pokládaných otázek, z nichž se každá část zabývala daným okruhem otázek:

- I. část – Demografické údaje,
- II. část – Období před společným soužitím,
- III. část – Postoje k manželství a nesezdanému soužití,
- IV. část – Postoje k rodičovství,
- V. část – Hospodaření s finančními prostředky.

Záznamový arch byl vyveden ve dvou vyhotoveních – zvlášť pro ženy a zvlášť pro muže. Obsahoval stejné baterie otázek. Obě varianty záznamového archu se nachází v příloze P I a P II.

První část obsahovala sedm otázek, které byly zaměřeny na získání těchto dat:

- věk, vzdělání, zaměstnání, vyznání, rodinný stav rodičů;

druhá část zkoumala pět otázek týkajících se:

- délky společného chození páru před sestěhováním a délky plánování vstupu do společného soužití, důvodu soužití ve společné domácnosti;

třetí část se zabývala osmi otázkami, které zjišťovaly:

- význam manželství nebo nesezdaného soužití pro život páru;

čtvrtá část obsahovala pět otázek na témata:

- úvahy o rodičovství jako synonymu ke vstupu do manželství;

pátá část zkoumala tři otázky zaměřené na:

- užívání společného účtu či oddělených financí, rozdělení financování nákladů spojených s provozem domácnosti.

5.5 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek v mém výzkumu tvoří mladé páry, které žijí ve společné domácnosti a dále splňují tyto charakteristiky:

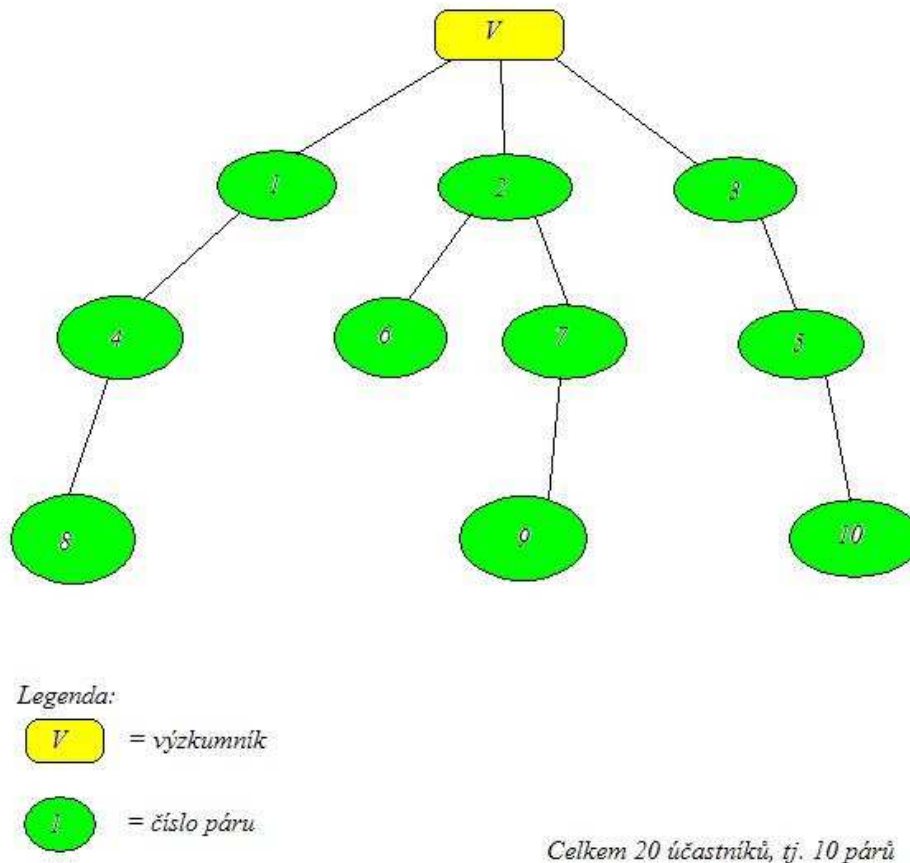
- **Mladý pár tvoří muž a žena ve věku 20 – 30 let.** Tuto věkovou hranici jsem stanovila proto, jelikož dle mého názoru mají lidé v tomto věku již ujasněno, jak si představují svou budoucnost a co od svého vztahu očekávají.
- **Muž i žena v páru jsou svobodní.** To znamená, že ani muž, ani žena nebyli a nejsou ženatý či vdaná.
- **Mladý pár žije ve vlastní domácnosti.** Tím je myšleno, že mladý pár nežije v jedné domácnosti s rodiči, ale hospodaří sám ve svém bytě, podnájmu, domě, či bytě, který může být součástí domu rodičů.
- **Mladý pár žije ve společné domácnosti nejméně 3 roky.** Toto časové období jsem zvolila z důvodu, kterým porovnává Kratochvíl (2000, s. 126) ve své knize Manželská terapie období předmanželské s obdobím následujícím jako přechod od romantické lásky k realističtějšímu pojetí vztahu. Konfrontují se tedy představy o vztahu a partnerovi se skutečností.
- **Mladý pár je bezdětný.** To znamená, že ani muž, ani žena nemají děti, nebo žena není gravidní.

Na základě těchto kritérií bylo vybráno deset mladých párů. Výběr byl uskutečněn pomocí metody sněhové koule.

Tzv. nultá fáze výběru proběhla na základě záměrného výběru, kdy byly vybrány tři páry z mého okolí, které splňují charakteristiku požadovaného výzkumného vzorku. První fáze

výzkumu proběhla se čtyřmi páry, které byly nominovány páry z nulté fáze. Druhá fáze výzkumu proběhla se třemi páry, které byly nominovány páry z první fáze výzkumu. Po provedení rozhovorů s páry z druhé fáze výzkumu bylo dosaženo vytyčeného počtu, tj. deseti párů.

Schéma provedených rozhovorů znázorňuje následující obrázek.

Obr. 1 – Schéma struktury sněhové koule použité při výzkumu s mladými páry

5.6 Organizace výzkumu

Výzkum proběhl v měsících březnu a dubnu 2009. Rozhovory proběhly s každým respondentem/ respondentkou zvlášť a byly doslovně zapisovány do záznamových archů.

V úvodu výzkumu byli respondenti seznámeni s cílem výzkumu a byli poučeni o anonymitě sesbíraných dat.

5.7 Způsob zpracování dat

Zpracování dat proběhlo v těchto fázích:

1. rozhovory s každým párem byly zaznamenány do záznamových archů a vyhodnoceny,
2. rozhovory se ženami byly zpracovány a vyhodnoceny,
3. rozhovory s muži byly zpracovány a vyhodnoceny,
4. po zpracování získaných dat proběhla jejich analýza, srovnání a vyhodnocení výsledků výzkumu.

Po provedení všech rozhovorů byly vyhodnoceny myšlenky všech respondentů, názory mužů i žen k dané problematice.

Výsledky výzkumu byly zpracovány pro každý pár zvlášť. Mají formu případové studie. U každého páru je uvedena jeho stručná charakteristika, která popisuje: věk respondentů, vzdělání, zaměstnání, vyznání, délku soužití ve společné domácnosti, způsob soužití ve společné domácnosti (např. dům, byt, pronájem apod.), rodinný stav rodičů, místo současného i bývalého bydliště, délku chození před sestěhováním do společné domácnosti a způsob hospodaření.

Nakonec byly porovnány zvlášť názory mužů a zvlášť názory žen a proběhlo celkové zhodnocení názorů mužů i žen.

Jelikož byly páry poučeny o anonymitě sesbíraných dat, byly jim během sbírání dat pomocí rozhovorů přidělena čísla 1 – 10.

6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Následující kapitola je věnována zpracování dat získaných prostřednictvím výzkumu. Výzkum probíhal u deseti mladých párů žijících v nesezdaném soužití. Všechny páry svolily k tomu, že rozhovory probíhaly v jejich domácnostech. Každému páru bylo přiděleno číslo 1 – 10, podle kterých jsou pojmenovány i následující podkapitoly, v nichž je popsáno hodnocení výsledků výzkumu.

V kapitole 6.11 a 6.12 je popsáno srovnání postojů žen a mužů k manželství, nesezdanému soužití a rodičovství. Kapitola 6.13 shrnuje výsledky výzkumu.

Získání dat bylo ovlivněno časem, který mi respondenti byli ochotni věnovat. U některých mužů, ale i žen, to znamenalo pouze strohé odpovědi. Znát byla také neochota některých respondentů odpovídat na otázky ryze soukromého charakteru. Ve svých odpovědích byly otevřenější spíše ženy. Muži byli struční a neradi odpovídali na otázky typu „Proč?“.

K vyhodnocení rozhovorů jednotlivých párů a pro srovnání postojů žen a mužů jsem použila kódování. Při analyzování odpovědí respondentů jsem jejich shodné odpovědi řadila do kategorií. Jak uvádí Miovský (2006, s. 228 – 229) – porovnáváme a třídíme výpovědi respondentů a v nich obsažené pojmy a zjišťujeme, zda náleží jinému podobnému jevu, nebo zda mu nenáleží, a tím tvoří samostatný celek.

6.1 Pár č. 1

Charakteristika páru:

Žena z páru č. 1 má 25 let, její vzdělání je vysokoškolské a ve svém studiu dále pokračuje. Žena nevyznává žádné náboženství. Její rodiče jsou manželé. Než se s přítelem sestěhovala do společné domácnosti, žila ve městě s cca 30 000 obyvatel.

Muž z páru č. 1 je 30 let starý, má střední odborné vzdělání bez maturity a jeho povolání je zedník. Také nevyznává žádné náboženství. Jeho rodiče byli před smrtí otce manželé. Po smrti otce se jeho matka znovu neprovdala. Do doby sestěhování do společné domácnosti žil na vesnici s cca 800 obyvateli.

Pár žije v bytě, jehož vlastníkem je muž z tohoto páru. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili 4 roky. Ve společné domácnosti žijí 3 roky. Jejich byt se nachází ve městě o velikosti 30 000 obyvatel.

Pár má oddělené finance. Je to tak hlavně z důvodu, že žena ještě studuje a nevydělává. Muž platí nájem, energie, drogistické zboží, veškeré jídlo pro psa, provoz auta. Také platí vstupy na různé hrady, zámky, diskotéky, nebo útratu v restauracích, když spolu pár takto tráví volný čas. Žena platí své oblečení, náklady spojené se studiem a svou dovolenou.

6.1.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 1

Na základě provedených rozhovorů mohu říci, že muž i žena se shodují v těchto bodech:

- ❖ Oba se shodují v tom, že bydlení ve společné domácnosti neplánovali. Jednalo se spíše o spontánní rozhodnutí. Oba potvrzují, že když muž zakoupil byt, nabídl ženě, aby se přistěhovala a ona tak učinila. Jak říká žena: *„Pak už mi jen řekl ‘Chceš se ke mně nastěhovat?’ a já jsem se nastěhovala ze dne na den.“*
- ❖ Oba považují své nynější soužití za předstupeň manželství. Poukazují zejména na to, že spolu chtějí mít děti. To říká např. muž: *„Když už jsme spolu tak dlouho, je přece jasné, že s ní chci mít děti a vzít si ji.“*
- ❖ Oba si myslí, že je rozumné uzavřít před manželstvím tzv. předmanželskou smlouvu. Důvodem by bylo hlavně vypořádání majetkových vztahů při případné nutnosti rozvodu. Žena dodává: *„Bylo by to asi z důvodu vypořádání majetku a rozhodnutí, komu v případě rozvodu zůstanou děti.“*
- ❖ Muž i žena plánují se svým partnerem uzavřít manželství, ale pouze v případě, když žena otěhotní. Jak to potvrzuje muž: *„Chci uzavřít sňatek, ale až partnerka otěhotní.“*
- ❖ Oba si také myslí, že vstup do manželství pro ně bude znamenat určitou finanční jistotu. Pro muže by znamenalo pomoc při případném onemocnění – mohl by se opřít o manželčin příjem. Žena k tomu říká: *„Když budu na rodičovské dovolené, tak budu pobírat málo peněz a budu spoléhat na manžela, že mě bude živit.“*
- ❖ Oba se domnívají, že manželství by nějakým způsobem mohlo ovlivnit jejich osobní svobodu. Pro ženu znamená omezení svobody to, že bude mít děti – ovšem v pozitivním slova smyslu: *„...až budeme mít děti, tak se budu chtít rozvádět, až odrostou. Což znamená závazek minimálně na 20 až 25 let.“* Muž si spíše myslí, že ho žena bude více držet zkrátka.

- ❖ Oba se shodují v tom, že chtějí mít děti. Přemýšlí o dvou až třech dětech. Žena k tomu říká: „*Myslím si, že je to nádherný pocit, když vidíte někoho, kdo je na vás podobný vzhledově, povahově a mohu ho vychovat podle svého vlastního uvážení.*“ Muž spíše poukazuje na to, že vyrůstal se dvěma sourozenci a větší rodina je pro něj samozřejmostí. Žena považuje za ideální počet pro rodinu dvě děti, muž tři.
- ❖ Oba plánují vychovávat své děti v manželství. Žena tak soudí vzhledem k tomu, že sama vyrůstala v rodině, kde rodiče byli manželé. Muž k tomu dodává: „*Ty děti by měly mít v rodičích jistotu, třeba i z důvodu společného příjmení.*“
- ❖ Oba by uzavřeli manželství, pokud by žena byla gravidní. Muž k tomu říká: „*Chci, aby děti vyrůstaly ve stabilním rodinném prostředí.*“
- ❖ Oba souhlasí, že by s partnerem nevstoupili do manželství, kdyby neplánovali mít děti. Nemyslí si, že by to bylo dobré rozhodnutí.
- ❖ Oba se domnívají, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Poukazují na to, že všichni z okolí by měli vědět, že ta rodina k sobě patří.

Dále uvádím body, ve kterých se partneři neshodují:

- ❖ Rozdílné je vnímání situace, proč se partneři rozhodli žít ve společné domácnosti. Zatímco žena uvádí, že chtěli zjistit, zda jejich vztah bude fungovat i v každodenním soužití, muž tvrdí, že kvůli jeho práci se nevidali často a výhodu vidí v tom, že jeho přítelkyně se dobře postará o úklid domácnosti.
- ❖ Žena si myslí, že je dobré si vyzkoušet společné soužití před vstupem do manželství. Zejména kvůli tomu, aby si partneři vyzkoušeli společné každodenní soužití. Naopak muž si myslí: „*Podle mě je nejlepší do všeho praštit hned. Nejdřív teda koupit byt a auto. Až partnerka otěhotní, požádat ji o ruku.*“
- ❖ Podle ženy pro její život není manželství důležité, dokud nepřijdou děti – „*...pokud děti jsou, tak je lepší žít v manželství. Aby všichni měli společné příjmení, společně financovali dítě.*“ Pro muže je manželství důležité z hlediska potvrzení vztahu.
- ❖ Žena si myslí, že je dobré uzavřít manželství asi po třech letech soužití ve společné domácnosti a k tomu dodává: „*Po delší době už vyprchá ta největší zamilovanost, s partnerem se více hádáme a pak až moc uvažujeme nad manželstvím a nad dětmi*“

s tímto partnerem a většinou to skončí rozchodem.“ Naopak muž si myslí, že vstup do manželství by měl následovat dříve - nejpozději do jednoho roku.

Celkově by se dalo shrnout, že muž i žena chtějí vstoupit do manželství, avšak jako podmínku si kladou otěhotnění ženy. V tomto vidí nejdůležitější motiv k uzavření manželství, do kterého by nevstoupili, kdyby se rozhodli děti nemít. Za důležité oba považují, aby jejich rodina nesla jedno příjmení, z čehož by okolí vědělo, že jejich rodina patří k sobě. V uzavření manželství spatřují určitou finanční oporu ze strany svého partnera, ať již v případě rodičovské dovolené, či případného vážného onemocnění.

Pro tento pár je nejdůležitější vychovávat děti v manželství. To je jedinou podmínkou vstupu do manželství. Oba očekávají, že jakmile partnerka otěhotní, uzavřou sňatek. Děti by podle nich měly být vychovávány v rodině, která je potvrzena vstupem do manželství.

6.2 Pár č. 2

Charakteristika páru:

Ženě z páru č. 2 je 26 let, má vysokoškolské vzdělání a stále studuje. Uvádí, že vyznává „...*jedině svou vlastní víru.*“. Její rodiče jsou rozvedení, přičemž otec je znovu ženatý a matka je po druhém sňatku opět rozvedená. Před sestěhováním do společné domácnosti se svým přítelem žila ve městě s velikostí asi 10 tisíc obyvatel.

Muž z tohoto páru je 27 let starý, má středoškolské vzdělání s maturitou a pracuje jako servisní technik. Vyznává římskokatolické náboženství, avšak dle jeho slov: „...*do kostela nechodím už hodně dlouho.*“. Jeho rodiče jsou sice manželé, ale žijí odděleně. Před společným sestěhováním žil na vesnici, která má asi 900 obyvatel.

Pár žije v rodinném domě, který patří otci muže z tohoto páru. V domě má pár k dispozici vlastní pokoje, ve kterých žije. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili asi 4 roky. Ve společné domácnosti žijí 5 let. V současné době žijí na vesnici o velikosti asi 900 obyvatel.

Pár má oddělené finance. Zdůvodňuje to tím, že v současné době jej žádný z nich nechce. Do budoucna však tuto možnost zvažují. Dle slov ženy většinu finančních nákladů financuje muž. Z pohledu muže se o společné náklady dělí, protože i když on zaplatí, žena si to

odpracuje svým vařením či uklízením. Pokud se jedná o menší finanční částky spojené s nákupem jídla či čisticích prostředků, platí je žena z peněz, které si vydělá na brigádách. Muž tedy platí většinu položek spojených s chodem domácnosti a také své koníčky. Žena opatřuje jídlo nebo čisticí prostředky, kadeřnici a své volnočasové aktivity.

6.2.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 2

Z provedeného rozhovoru mohu říci, že muž a žena se shodují v následujících bodech:

- ❖ Oba se shodují, že soužití ve společné domácnosti neplánovali. Hlavním impulzem sestěhování bylo přijetí ženy ke studiu v místě bydliště muže. Žena k tomu dodává: *„Až jsem se dostala do Zlína do školy, což bylo v červnu, tak jsme to začali plánovat. Takže tři měsíce předtím, než jsem se přestěhovala.“*
- ❖ Oba se tedy také shodují v tom, že hlavním důvodem sestěhování do společné domácnosti bylo přijetí ženy na vysokou školu. Její původní bydliště se nachází daleko od místa studia a jak říká žena: *„Musela bych za koleje platit a bylo by to víc, než co platíme v baráčku, kde bydlíme.“*
- ❖ Oba považují za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Kromě toho, že si vyzkouší, jak bude vypadat jejich společné soužití, žena dodává: *„...opravdu zjistíš, jaký ten člověk je, jestli se na něj můžeš spolehnout.“*
- ❖ Oba souhlasí, že pro jejich život není manželství důležité. Jak říká muž: *„...pro mě je manželství pouze už jen formalitou.“* Žena zastává stejný názor.
- ❖ I když oba považují své nynější soužití za předstupeň manželství, neočekávají, že by museli vstoupit do manželství, které pro ně není nezbytné. Podle ženy: *„Je to možná i tak obecně vnímané. Vyzkoušíte si, jak spolu žijete a pak se vezmete.“*
- ❖ Oba souhlasí, že v případě vstupu do manželství by tomuto kroku předcházelo uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Důvodem by bylo rozdělení určitých věcí předem kvůli případnému rozvodu. Jak říká muž: *„Abychom nemuseli, kdyby k tomu došlo, řešit některé věci u soudu.“*
- ❖ Oba se přiklání k možnosti, že se svým partnerem v budoucnu uzavřou sňatek. Oba tuto myšlenku podkládají tvrzením *„Když mě ten druhý bude chtít.“*

- ❖ Oba souhlasí, že vstup do manželství by neovlivnil jejich osobní svobodu. Podkládají to tím, že vše by bylo stejné jako doposud. Žena pouze dodává: „*Já bych to vnímala jen z toho hlediska změny příjmení.*“
- ❖ Oba do budoucna uvažují o dětech. Tuto myšlenku podkládá muž, když říká: „*Myslím, že to bez dětí nejde...*“. Oba uvažují o dvou dětech. Za ideální pro rodinu oba také považují dvě děti – je to ideální počet i z hlediska finančního.
- ❖ Oba by chtěli své děti vychovávat v manželství. Shodují se v tom, že pro děti je lepší, aby oba rodiče měli stejné příjmení.
- ❖ To potvrzuje i další souhlas v tom, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Oba tvrdí, že je to jednodušší ve spolupráci se státními i jinými institucemi.

Partneři se neshodují v těchto bodech:

- ❖ Podle ženy je u párů žijících v nesezdaném soužití individuální doba, po které by měli vstoupit do manželství. Podle ní „*...by si nejdřív ti lidé mohli vyzkoušet např. rok, že spolu dokážou být, snesou se a že umějí dělat kompromisy...*“. Po jednom roce je tedy podle ní optimální doba pro vstup páru do manželství. Podle muže je vhodné vstoupit do manželství po dvou letech společného soužití, kdy „*...je to optimální doba na vyzkoušení si společné souhry...*“.
- ❖ Jejich názory se liší i v otázce finanční jistoty, kterou by uzavření manželství mohlo znamenat. Žena si myslí, že by pro ni uzavření manželství znamenalo určitou finanční jistotu např. z hlediska zaopatření v případě partnerova onemocnění apod. Pro muže by uzavření manželství neznamenovalo finanční jistotu, jelikož si je jistý svým příjmem, který ho dokáže zabezpečit.
- ❖ Rozdílně vnímají i problém případného otěhotnění ženy a následného uzavření manželství. Muž je spíše nakloněn tomu, že se s partnerkou dohodnou na dalším postupu, zatímco žena je přesvědčena, že by s partnerem chtěla uzavřít sňatek.
- ❖ Pokud by se partneři rozhodli nemít děti, žena by v současné době se vstupem do manželství nesouhlasila. Ovšem neví, jaký by byl její názor v budoucnu. Muž by se vstupem do manželství souhlasil: „*Spíš kvůli jistotě ve stáří. Abych nebyl sám, když bych třeba onemocněl, nebo se mi něco stalo.*“

Oba partneři tvrdí, že manželství pro jejich život není důležité a že by i nadále žili v nesezdaném soužití. Avšak do budoucna o uzavření manželství uvažují. Oba si totiž myslí, že děti by měly být vychovávány v rodině, která nese jedno příjmení. Což je pro ně důležité hlavně při jednání s různými institucemi.

6.3 Pár č. 3

Charakteristika páru:

Ženě z páru č. 3 je 26 let, má vysokoškolské vzdělání a je stále studentkou VŠ. Nevyznává žádné náboženství. Její rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žila ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Muži z toho páru je 29 let a má středoškolské vzdělání s maturitou. Živí se jako podnikatel. Nevyznává žádné náboženství. Jeho rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Nyní pár žije v bytě, který patří muži z tohoto páru. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili cca 15 měsíců. Ve společné domácnosti žijí 3 roky. Byt se nachází ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Pár má oddělené finance. Jak se shodují, je to z důvodu studia ženy, která tudíž nedisponuje skoro žádnými příjmy. Muž platí nájem, energie, internet, náklady na auto, palivo a své oblečení. V nakupování jídla se střídají se ženou. Žena si platí věci osobní hygieny, oblečení, náklady na studium.

6.3.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 3

Na základě provedeného rozhovoru mohu říci, že pár se shoduje v těchto bodech:

- ❖ Oba souhlasí, že soužití ve společné domácnosti předem neplánovali. Dle jejich slov se vše vyvíjelo postupně. Jak uvádí muž: „*Měl jsem byt, kde jsem byl sám, tak to tak postupně vplynulo. Přítelkyně byla často u mě, až u mě pak zůstala.*“.
- ❖ Oba se také shodují, že hlavním důvodem, proč se rozhodli žít ve společné domácnosti bylo to, že „chtěli být spolu“.
- ❖ Oba souhlasí, že je dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Podle nich je dobré, když si lidé vyzkouší, jak jim společné soužití bude vy-

hovovat a fungovat. Jak říká žena: *„Je to určitě dobrá zkouška toho, jestli spolu dokážou partneři vyjít, jestli jim soužití vyhovuje, jestli si rozumí.“*

- ❖ Oba souhlasí, že pro jejich život je manželství důležité. Zatímco pro ženu představuje manželství stvrzení vztahu, pro muže je důležité z hlediska založení rodiny.
- ❖ Oba považují své nynější soužití za předstupeň manželství. Je to nejen z důvodu, že si rozumí, ale že jejich vztah manželství určitým způsobem představuje. Jak uvádí žena: *„Když se nad tím zamyslím, je tak trochu jako manželství, ale neoficiální. V manželství není asi nic tak moc odlišného od společného soužití.“*
- ❖ Oba si také myslí, že vstupu do manželství by předcházelo uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Podle obou si člověk nemůže být jistý, co se může stát. Muž dodává: *„Myslím si, že je to vhodné, je to taková jistota.“*
- ❖ Oba také souhlasí, že v nejbližší době chtějí i nadále se svým partnerem žít v nesezdaném soužití, avšak do budoucna o vstupu do manželství uvažují.
- ❖ Oba si myslí, že je individuální, jak dlouho spolu partneři žijí, než se rozhodnou vstoupit do manželství. Podle ženy: *„Je to u každého jinak... Řekla bych ale, že by spolu měli partneři chodit alespoň dva, tři roky a bydlet spolu aspoň rok.“*
- ❖ Ani pro jednoho by uzavření manželství neznamenalou určitou finanční jistotu. Jedinou výhodu žena spatřuje v tom, že *„bysme dali peníze dohromady a mohli si společně koupit nějaký byt nebo dům“*.
- ❖ Oba také souhlasí, že by vstup do manželství nijak neovlivnil jejich osobní svobodu.
- ❖ Oba souhlasí, že do budoucna uvažují o dětech a shodují se v počtu dvou dětí. Zatímco pro ženu jsou děti *„...smysl života“*, muž je pokládá za součást rodiny, kterou by jednou chtěl založit. Podle obou jsou ideální počet pro rodinu dvě děti.
- ❖ Oba plánují vychovávat své děti v manželství. Jak říká muž: *„...chci děti vychovávat v úplné rodině...“*. Žena s jeho myšlenkou souhlasí a dodává: *„Navíc si myslím, že je daleko těžší odejít z manželství od dětí i partnera než u nesezdaného soužití. V tom není žádná velká zodpovědnost...“*

- ❖ Oba by v případě těhotenství ženy, volili vstup do manželství, avšak žena by se spíše přiklonila ke sňatku až po narození dítěte: „...*je podle mě svatba hodně stresující a náročná událost a já bych si chtěla těhotenství užít...*“.
- ❖ Oba by vstoupili do manželství, i když by neplánovali mít děti. Muž argumentuje tím, že „...*je to asi takový další stupeň vztahu...*“ Žena s jeho myšlenkou souhlasí.
- ❖ Oba si myslí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Žena zdůvodňuje, že je tato situace lepší pro děti, zatímco muž poukazuje, že sám tak také vyrůstal.

Ačkoliv se odpovědi páru několikrát odlišovaly ve zdůvodnění jejich postojů, nenašla jsem odpověď, ve které by se přímo neshodli. Manželství je sice pro jejich život důležité, ale v nejbližší budoucnosti chtějí i nadále žít v nesezdaném soužití. Ke vstupu do manželství by se rozhodli, pokud by chtěli založit rodinu a mít děti, nebo pokud by chtěli svůj vztah určitým způsobem potvrdit i před svým okolím.

Oba si přejí mít v budoucnu děti, které budou vychovávat v manželství. To pro ně představuje oficiální potvrzení rodiny.

6.4 Pár č. 4

Charakteristika páru:

Žena z páru č. 4 má 24 let, je vysokoškolsky vzdělaná. Pracuje jako sociální pracovníce. Nevyznává žádné náboženství. Její rodiče žijí v manželství. Před sestěhováním do společné domácnosti žila na vesnici o velikosti asi 700 obyvatel.

Muž z tohoto páru je 25 let starý a má vysokoškolské vzdělání. Ve svém studiu nadále pokračuje. Nevyznává žádné náboženství. Jeho rodiče žijí v manželství. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve vesnici o velikosti asi 750 obyvatel.

Pár žije v pronajatém bytě ve městě o velikosti asi 80 tisíc obyvatel. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili asi 4 roky. Ve společné domácnosti žijí 4 roky.

Pár má oddělené finance. Náklady spojené s provozem domácnosti platí napůl. Ze svých vlastních prostředků platí oba věci, které kupují pro svou osobní potřebu.

6.4.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 4

Z provedeného rozhovoru mohu říci, že pár se shoduje v těchto bodech:

- ❖ Oba souhlasí, že sestěhování do společné domácnosti plánovali pouze několik dnů.
- ❖ Hlavním důvodem, proč se rozhodli žít ve společné domácnosti bylo přijetí muže na VŠ a s tím spojená nutnost hledat ubytování kvůli vzdálenosti školy od místa bydliště. Jak říká muž: „*Nechtěli jsme být každý zvlášť na kolejích, tak jsme si našli privát.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že je dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Oba si myslí, že se tak lépe partneři poznají a naučí se řešit různé situace dohromady.
- ❖ Oba považují své nynější soužití za předstupeň manželství. Podle ženy je to spíše tradice, podle muže již v tomto soužití zkouší, jak by mohlo jejich manželství vypadat.
- ❖ Oba souhlasí, že v případě vstupu do manželství by tomuto kroku nepředcházelo uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Oba poukazují na to, že nevlastní žádný majetek. Muž pouze dodává: „*Pokud bych něco měl, tak možná ano – pro případ rozvodu.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že by se svým partnerem chtěli v budoucnu uzavřít sňatek. Muž si myslí, že je to správné řešení jejich vztahu, avšak žena říká: „*...pokud by přítel chtěl žít v partnerství, byla bych pro...*“.
- ❖ Oba se domnívají, že doba společného soužití před vstupem do manželství je pro každého individuální. Záleží na tom, jak dobře se partneři znají. Žena považuje za vhodnou dobu 1 – 2 roky, muž 3 – 4 roky.
- ❖ Oba souhlasí, že vstup do manželství by neovlivnil jejich osobní svobodu. Oba říkají, že jejich vztah je natolik dlouhý, že určitá omezení by se dávno projevila. Jak říká žena: „*Myslím, že manželství už mi nemůže víc sebrat.*“.
- ❖ Oba do budoucna uvažují o jednom až dvou dětech. Oba také souhlasí, že děti k rodině prostě patří. Oba si myslí, že ideální počet pro rodinu jsou dvě děti.

- ❖ Oba plánují vychovávat děti v manželství. Muž právě v manželství spatřuje vznik rodiny, žena dodává: „...*znamenaloby to finanční jistotu, právní zázemí, bude mít jedno příjmení...*“.
- ❖ Oba souhlasí, že v případě ženina těhotenství by uzavřeli sňatek. Žena v tomto vidí snadnější spolupráci s institucemi a muž říká: „...*chci, aby se dítě narodilo do úplné rodiny.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že i pokud by neplánovali mít děti, vstoupili by do manželství. Žena by souhlasila se sňatkem, kdyby ji partner požádal o ruku, v opačném případě by jí nevadilo soužití v kohabitaci. Muž si však spojuje rodinu s manželstvím a říká: „...*i kdyby nebyly děti, chtěl bych se svou přítelkyní vytvořit rodinu.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Význam je hlavně v praktičnosti, např. při jednání s institucemi.

Postoje partnerů se liší v následujících bodech:

- ❖ Žena nepovažuje manželství za důležité pro svůj život, zatímco muž ano. Podle něj je vyjádřením jednoty partnerství. Pro ženu by mělo význam pouze, kdyby měla dítě.
- ❖ Pro muže by vstup do manželství neznamenal žádnou finanční jistotu, zatímco pro ženu ano. Jak říká žena: „*Třeba dluhy půjdou napůl.*“

Manželství je spíše důležité pro muže z tohoto páru. Podle jeho názoru je vstup do manželství a výchova dětí v manželství synonymem pro rodinu. Zatímco žena, i když by souhlasila se sňatkem v případě, že by jí jej partner nabídl, netrvá striktně na vstupu do manželství, ale dokáže si svůj vztah s partnerem představit i v nesezdaném soužití. Z hlediska praktičnosti by však vstup do manželství volila, kdyby se rozhodli mít děti. Stejně příjmení by usnadňovalo komunikaci s různými institucemi a bylo by to snazší pro život jejich dětí.

6.5 Pár č. 5

Charakteristika páru:

Ženě z páru č. 5 je 24 let, má vysokoškolské vzdělání a pracuje jako vedoucí denního stacionáře v ÚSP. Nevyznává žádné náboženství. Její rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žila ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Muži je 25 let, má vysokoškolské vzdělání a pracuje jako počítačový programátor. Nevyznává žádné náboženství. Jeho rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Nyní pár žije na vesnici, která má méně než tisíc obyvatel, v rodinném domě, který patří rodičům ženy z tohoto páru, avšak pár má celý dům k dispozici jen pro sebe. Dle jejich slov spolu začali ihned bydlet na privátu při studiu VŠ, tudíž spolu vlastně nechodili. Ve společné domácnosti žijí 3 roky.

Pár má oddělené finance, ale na chodu domácnosti se podílí dohromady. Avšak ne striktně napůl, spíše dohodou. Prozatím jim tato situace vyhovuje. Výhradně ze svých prostředků pár hradí náklady vzniklé z osobních zájmů.

6.5.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 5

Na základě provedeného rozhovoru mohou říci, že partneři se shodují v následujících bodech:

- ❖ Oba se shodují, že společné bydlení v domě ženinych rodičů plánovali ještě v době, kdy žili na privátu při studiu VŠ. Délka plánování společného soužití se pohybovala mezi 6 – 12 měsíci.
- ❖ Pro sestěhování do společné domácnosti se rozhodli zejména z důvodu osamostatnění se. A také jak říká muž: „...neměli jsme dostatek času na to se vídat kvůli zaměstnání...“.
- ❖ Oba souhlasí, že je dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Důvodem je zjištění, jak společně dokážou řešit problémy vyplývající ze společného soužití. Jak říká žena: „*Lépe se poznají a zjistí, jestli dovedou zvládat krizové situace, které se při společném bydlení vyskytnou.*“.
- ❖ Shodují se, že manželství pro jejich život důležité není. Pro ženu znamená pouhou formalitu, zatímco pro muže neznámá žádné vylepšení pevnosti vztahu.

- ❖ Oba považují své nynější soužití za předstupeň manželství. Oba souhlasí, že si v budoucnu chtějí svého partnera vzít, i když žena opět podotýká, že „...*manželství je jen formalita...*“.
- ❖ Oba souhlasí, že kdyby se rozhodli pro manželství, nepředcházelo by tomuto uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Jak říká muž: „...*je nutná jen v určitých případech, zejm. když je potřeba řešit majetkové problémy...*“.
- ❖ Oba souhlasí, že do budoucna chtějí se svým partnerem uzavřít sňatek. Žena by chtěla jejich vztah určitým způsobem potvrdit, ačkoliv muž podotýká: „...*nepovažuji to za nezbytně nutné, časem se může situace změnit.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že doba společného soužití před vstupem do manželství je pro každého individuální – záleží na konkrétním páru, kdy se rozhodne vstoupit do manželství.
- ❖ Oba souhlasí, že vstup do manželství by neovlivnil jejich osobní svobodu. Muž dodává: „*Na osobní svobodu má vliv vztah, společné bydlení a případné děti.*“
- ❖ Oba do budoucna uvažují o dvou dětech. Podle ženy to je „...*takové naplnění rodiny...*“. Za ideální počet do rodiny považují dvě děti.
- ❖ Oba si myslí, že případné otěhotnění ženy by nevedlo k uzavření manželství. Podle muže by bylo lepší svatbu odložit až po narození dítěte, zatímco žena se obává tlaku rodiny, která by sňatek považovala za nejvhodnější řešení.
- ❖ Oba souhlasí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Shodují se také v důvodu, že společné příjmení usnadňuje jednání s úřady a institucemi.

Postoje partnerů se liší v těchto bodech:

- ❖ Podle ženy by pro ni uzavření manželství představovalo finanční jistotu zejména v zabezpečení dětí. Pro muže by naopak jistotu nepředstavovalo, jelikož je finančně soběstačný.
- ❖ Žena by chtěla vychovávat své děti v manželství: „*I třeba kvůli stejnému příjmení rodiny.*“, jak říká. Zatímco muž si myslí, že děti se mohou řádně vychovávat i v ne-sezdaném soužití.

- ❖ Žena by také preferovala vstup do manželství, i když by s partnerem neplánovala mít děti. Zdůvodňuje to např. vypořádáním dědických vztahů. Naopak muž říká: „*Manželství a děti považuji za dvě zcela odlišné věci.*“.

Ačkoliv žena z tohoto páru tvrdí, že manželství je pro ni jen formalitou, mohu z jejích odpovědí konstatovat, že na vstupu do manželství jí přece jen záleží. Sama uvedla, že situace, že se s partnerem mají rádi, by mohla být určitým způsobem stvrzena. Naopak muž je srozuměn, že se s partnerkou dohodli uzavřít sňatek, ale kdyby se situace změnila, nebyl by proti žití v nesezdaném soužití. Jak sám řekl, děti se mohou vychovávat i v nesezdaném soužití a manželství daný vztah nijak neposílí.

6.6 Pár č. 6

Charakteristika páru:

Žena z páru č. 6 je 23 let stará, má vysokoškolské vzdělání a ve svém studiu nadále pokračuje. Je ateistkou. Její rodiče žijí v manželství. Před sestěhováním do společné domácnosti žila ve městě o velikosti asi 20 tisíc obyvatel.

Muži je 24 let, má střední odborné vzdělání s maturitou a pracuje jako technik. Je ateista. Jeho rodiče žijí v manželství. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve městě o velikosti asi 20 tisíc obyvatel.

Pár žije v bytě, který si pronajímá muž z tohoto páru. Než se rozhodli sestěhovat do společné domácnosti, chodili spolu asi 4 měsíce. Ve společné domácnosti žijí 3 roky. Jejich byt se nachází ve městě o velikosti asi 20 tisíc obyvatel.

Pár má oddělené finance. Tuto situaci považují za vyhovující. Na chod domácnosti přispívá každý přibližně stejnou částkou. Muž výhradně ze svých prostředků platí své volnočasové aktivity, žena oblečení, kosmetiku a taktéž své volnočasové aktivity.

6.6.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 6

Z provedeného rozhovoru mohu říci, že postoje páru se shodují v těchto bodech:

- ❖ Oba souhlasí, že společné soužití předem žádným způsobem neplánovali.

- ❖ Oba považují za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Důvodem je lepší vzájemné poznání mezi partnery. Muž dodává: *„Získají zkušenosti se soužitím ještě před manželstvím.“*
- ❖ Oba souhlasí, že kdyby se rozhodli vstoupit do manželství, nepředcházelo by tomuto kroku uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Oba ji považují za nedůležitou.
- ❖ Oba souhlasí, že i nadále chtějí žít v nesezdaném soužití. Podle obou je pro ně tato situace vyhovující.
- ❖ Oba souhlasí, že nezáleží na délce společného soužití před vstupem do manželství. Podle nich je hlavním předpokladem dobrá znalost partnera/partnerky. Jak říká žena: *„Vstupovat do manželství by měly páry, které jsou přesvědčeny, že svého partnera už dobře znají.“*
- ❖ Oba souhlasí, že uzavření manželství by pro ně neznamenal žádnou finanční jistotu.
- ❖ Oba si myslí, že vstup do manželství by mohl ovlivnit jejich osobní svobodu. Žena za toto ovlivnění považuje „právní sounáležitost k druhé osobě“. Muž se obává, že by mu ze strany partnerky hrozila různá omezení.
- ❖ Oba do budoucna uvažují o tom, že budou mít děti. Oba tuto situaci považují za přirozenou. Jak říká muž: *„Je to pro mě normální chtít založit rodinu.“* Žena by chtěla jedno dítě, muž dvě. Ten také dvě děti považuje za ideální počet pro rodinu. Žena přesný počet neuvádí, ale říká: *„Tolik dětí, na kolik si je rodina jistá, že se o ně dokáže stejně postarat.“*
- ❖ Oba plánují vychovávat děti v manželství. Podle ženy *„dítě potřebuje výchovu obou rodičů“*, zatímco muž tuto situaci považuje za tradici, která se očekává.
- ❖ Oba se domnívají, že v případě otěhotnění ženy by toto vedlo k uzavření manželství. Oba souhlasí, že by se tak stalo kvůli dítěti, které by se mělo narodit do rodiny s oběma rodiči. Jak říká muž: *„Dítě by mělo vyrůst v úplné rodině.“*
- ❖ Oba souhlasí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Oba si myslí, že stejné příjmení je pro rodinu dobré zejména v komunikaci s různými úřady.

Postoje partnerů se odlišují v těchto bodech:

- ❖ Názory partnerů se liší v důvodu sestěhování do společné domácnosti. Podle muže byla hlavním důvodem společného sestěhování možnost, aby trávili svůj čas dohromady. Podle ženy to spíše vyplynulo z dané situace a žádný důvod v tom nevidí.
- ❖ Žena považuje manželství za důležité pro svůj život. Jak říká: „*Nastoluje právní vztah mezi mužem a ženou.*“. Pro muže důležité není. Jeho hodnotou není být ženatý.
- ❖ Žena považuje své nynější soužití s partnerem za předstupeň manželství, i když poukazuje na vzdálenější budoucnost. Muž však striktně trvá na tom, že nynější soužití za předstupeň manželství nepovažuje. Jak říká: „*Můžeme i dál žít bez toho, abysme se vzali.*“.
- ❖ Žena uvádí, že pokud by ji partner požádal, vstoupila by do manželství, i kdyby neplánovali mít děti. Dodává: „*Hlavně kvůli pocitu sounáležitosti k partnerovi.*“. Muž na tuto otázku neznal odpověď.

Celkově bych mohla říci, že tento pár chce i nadále žít v nesezdaném soužití, avšak pouze do chvíle, než se rozhodnou mít děti. Myslí si, že děti by měly být vychovávány v manželství, což ale může být ovlivněno očekáváním okolí, jak by se partneři v dané situaci zachovali. Za důležité také považují společné příjmení rodiny, které podle jejich názoru ulehčuje komunikaci s různými institucemi.

6.7 Pár č. 7

Charakteristika páru:

Ženě z páru č. 7 je 26 let, má středoškolské vzdělání s maturitou a pracuje jako policistka. Nevyznává žádné náboženství. Její rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žila ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Muži je 22 let, má středoškolské vzdělání s maturitou a pracuje jako policista. Nevyznává žádné náboženství. Jeho rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Pár žije v samostatném bytě v domě rodičů ženy ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili 10 – 12 měsíců. Ve společné domácnosti žijí 3 roky.

Pár má oddělené finance. Tato situace je pro pár vyhovující. O společné náklady na provoz domácnosti se dělí, avšak ne striktně napůl. Výhradně ze svých prostředků platí žena např. kadeřnici, manikúru a volnočasové aktivity, muž zejména své volnočasové aktivity.

6.7.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 7

Na základě provedeného rozhovoru mohu říci, že pár se ve svých postojích shoduje v těchto bodech:

- ❖ Oba souhlasí, že sestěhování do společné domácnosti předem neplánovali.
- ❖ Jako důvod sestěhování do společné domácnosti uvádí, že chtěli trávit větší množství času společně.
- ❖ Oba považují za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Podle nich partneři navzájem lépe poznají svůj protějšek po všech stránkách.
- ❖ Oba považují své nynější soužití za předstupeň manželství. Pro ženu je vstup do manželství důležitý kvůli rozhodnutí mít děti. Muž však k této otázce dodává: „*Ještě jsme se o tom nebavili.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že kdyby se rozhodli pro vstup do manželství, nepředcházelo by tomuto kroku uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Ani jeden nedisponuje majetkem, který by bylo třeba předem právně upravit.
- ❖ Oba souhlasí, že i nadále by se svým partnerem chtěli žít v nesezdaném soužití. Muž by na této situaci zatím nechtěl nic měnit, žena však dodává: „*Ale až by přišly děti, tak bych chtěla mít svatbu.*“
- ❖ Oba souhlasí, že záleží na rozhodnutí partnerů, jak dlouho budou společně žít v jedné domácnosti, než vstoupí do manželství.
- ❖ Oba souhlasí, že vstup do manželství by pro ně mohl znamenat určitou finanční jistotu. Muž ji spatřuje ve společně vedeném účtu, žena si myslí, že by to mohlo být dobré pro získání větší finanční částky k určitým účelům. Jak říká žena: „*Kdyby jsme se rozhodli pro hypotéku, tak by jsme na to byli dva.*“.

- ❖ Oba souhlasí, že vstup do manželství by neovlivnil jejich osobní svobodu.
- ❖ Oba do budoucna uvažují o dětech. Žena by chtěla mít tři děti, muž dvě. Pro ženu děti představují „...*smysl života*...“. Pro muže znamená založení rodiny normální situaci. Za ideální počet pro rodinu považuje žena tři děti, muž dvě.
- ❖ Oba souhlasí, že otěhotnění ženy by nevedlo k okamžitému vstupu do manželství. Muž přenechává rozhodnutí na ženě. Ta sice říká: „*Chtěla bych, aby dítě vyrůstalo v celé rodině.*“, ale nepřipouští svatbu během těhotenství, proto by ji raději odsunula na pozdější dobu.
- ❖ Oba neví, zda by vstoupili do manželství, i kdyby s partnerem neplánovali mít děti. Žena zohledňuje časové hledisko, muž se spíše přiklání k záporné odpovědi.
- ❖ Oba souhlasí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Odvolávají se zejména na zažití tohoto vnímání společností. Podle muže: „*Je to tradice.*“, žena říká: „...*jedna rodina, jedno příjmení.*“.

Postoje partnerů se liší v těchto bodech:

- ❖ Pro život ženy je manželství důležité. Znamená pro ni vyjádření svého vztahu k partnerovi a také si myslí, že k manželství patří děti. Jak říká: „*Taky to značí určitou zodpovědnost a úctu k partnerovi. A hlavně děti!*“. Naopak pro život muže manželství důležité není. Záleží na tom, jakým směrem se ubírá jejich vztah. Jak říká: „*Myslím si, že stačí, když jim to klape.*“.
- ❖ Žena plánuje vychovávat své děti v manželství. Zdůvodňuje to vírou v tradici rodiny: „*Uznávám tradici rodiny. Její stabilitu vidím v manželství.*“. Muž se domnívá, že k výchově dětí není nezbytné vstupovat do manželství: „*Děti se dají dobře vychovat i bez manželství.*“.

Pro ženu z tohoto páru je manželství důležitější než pro muže. I když se žena přiklání k možnosti, že v blízké budoucnosti chce i nadále žít v nesezdaném soužití, v případě rozhodnutí se mít děti by raději volila vstup do manželství. Muž je spíše přikloněn k názoru, že děti se mohou vychovávat i v nesezdaném soužití, ačkoliv stejné příjmení rodiny je pro něj důležité.

6.8 Pár č. 8

Charakteristika páru:

Ženě z páru č. 8 je 22 let, má středoškolské vzdělání s maturitou a ve svém studiu pokračuje na VŠ. Vyznává římskokatolické náboženství. Její rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žila ve městě o velikosti 5 – 6 tisíc obyvatel.

Muži je 28 let, má středoškolské vzdělání s maturitou a živí se jako podnikatel. Vyznává římskokatolické náboženství. Jeho rodiče jsou manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve městě o velikosti 5 – 6 tisíc obyvatel.

Pár žije v bytě, který patří muži z tohoto páru. Byt se nachází ve městě o velikosti 5 – 6 tisíc obyvatel. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili 2 roky. Ve společné domácnosti žijí 3 roky.

Pár má oddělené finance. Tuto situaci považuje za vyhovující i z důvodu, že žena dosud studuje. Všechny náklady spojené s provozem domácnosti a také věci své osobní potřeby hradí muž. Žena výhradně ze svých prostředků platí věci své osobní potřeby.

6.8.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 8

Z provedeného rozhovoru mohu říci, že postoje páru se shodují v těchto bodech:

- ❖ Oba souhlasí, že soužití ve společné domácnosti předem neplánovali. K tomuto kroku se rozhodli z důvodu možnosti výhodně zakoupit byt.
- ❖ Oba tedy souhlasí, že motivem k sestěhování do společné domácnosti byla koupě bytu mužem. Jak říká muž: „...naskytla se dobrá nabídka na koupi bytu. Navíc přítelkyně bývala v malém bytě s rodiči, takže tam pro nás všechny nebylo dost místa.“.
- ❖ Oba si myslí, že je dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Jako důvod uvádí dobré poznání povah a chování partnerů. Jak říká žena: „Aspoň poznají své kladné a záporné vlastnosti, ukáže se jejich reakce na běžné situace.“.
- ❖ Oba považují své nynější soužití za předstupeň manželství. Žena však souhlasí pouze pod podmínkou, že se rozhodnou mít děti. Muž argumentuje tím, že jejich vztah bude vyzrálý na to, aby se rozhodli uzavřít manželství. Jak říká: „Budeme se už

dobře znát, budeme mít vyzkoušené, jak nám to klope. Takže to v budoucnu už jen potvrdíme svatbou.“

- ❖ Oba neví, zda by vstupu do manželství předcházelo uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Žena o této možnosti dosud neuvažovala. Podle muže je uzavření tzv. předmanželské smlouvy důležité zejm. kvůli rozdělení movitých věcí.
- ❖ Oba souhlasí, že v budoucnu by se svým partnerem chtěli uzavřít sňatek. Důvodem by bylo rozhodnutí mít děti.
- ❖ Oba souhlasí, že časově se nedá určit doba, která je nutná pro společné soužití před vstupem do manželství. Záleží na rozhodnutí konkrétních osob – zda si jsou jistí svým rozhodnutím. Jak říká žena: *„Budu vědět, že se dokážu na něj spolehnout, že mě dokáže v nejhorsších chvílích podržet.“*
- ❖ Oba do budoucna uvažují o dětech. Shodují se, že by chtěli mít dvě děti. Pro muže znamenají děti součást rodiny, kterou by chtěl se svou partnerkou vytvořit. Žena poukazuje na svůj kladný postoj k dětem. Podle muže jsou ideální počet pro rodinu dvě děti, podle ženy je počet ovlivněn finančním zabezpečením rodiny – *„Ideální je mít tolik dětí, kolik zvládnete po finanční stránce.“*
- ❖ Oba souhlasí, že své děti by chtěli vychovávat v manželství. Rodinu vidí v manželích a jejich dětech.
- ❖ Žena souhlasí, že její případné těhotenství by vedlo k uzavření manželství. Důvodem by byl tlak rodiny k uzavření sňatku. Muž by v této otázce ponechal rozhodnutí na ženě: *„To by musela rozhodnout ona. Nechtěl bych ji omezovat.“* Podle slov ženy by tedy se sňatkem souhlasil.
- ❖ Oba souhlasí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. V jejich rodinách je tato situace tradicí. Jak říká žena: *„...u nás v rodině je to bráno jako samozřejmost.“*

Postoje partnerů se liší v těchto bodech:

- ❖ Pro ženin život je manželství důležité, avšak pouze při rozhodnutí mít děti. Pro život muže manželství důležité není, avšak dodává: *„Ale myslím si, že se od nás bude očekávat, že se vezmeme.“*

- ❖ Žena si není jistá, zda by pro ni uzavření manželství znamenalo nějakou finanční jistotu. Muž je přesvědčen, že uzavření manželství by pro něj žádnou finanční jistotu neznamenal.
- ❖ Žena nepředpokládá, že by vstup do manželství ovlivnil její osobní svobodu. Muž si myslí, že by mu žena mohla některé věci zakazovat. Jak říká: „...*držela by mě doma.*“.
- ❖ Žena předpokládá, že by s partnerem nevstoupila do manželství, kdyby neplánovali mít děti. Ty totiž považuje za nejdůležitější k rozhodnutí vstoupit do manželství. Muž by se spíše přiklonil ke vstupu do manželství z důvodu potvrzení jejich vztahu.

Pro vstup tohoto páru do manželství je nejdůležitější rozhodnutí mít děti. V obou jejich rodinách je tradicí, že se děti přivádí na svět v manželství, přičemž členové rodiny mají mít stejné příjmení. Kdyby se rozhodli děti nemít, neměli by žádný důvod pro vstup do manželství.

6.9 Pár č. 9

Charakteristika páru:

Ženě z páru č. 9 je 24 let, má vysokoškolské vzdělání a ve svém studiu prezenčně pokračuje. Nevyznává žádné náboženství. Její rodiče jsou rozvedení. Před sestěhováním do společné domácnosti žila na vesnici o velikosti do tisíce obyvatel.

Muži je 25 let, má středoškolské vzdělání s maturitou a pracuje jako policista. Nevyznává žádné náboženství. Jeho rodiče jsou rozvedení. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve městě o velikosti přes jeden milion obyvatel.

Pár žije v pronajatém bytě, který se nachází ve městě o velikosti 30 tisíc obyvatel. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili 4 roky. Ve společné domácnosti žijí 3 roky.

Pár má oddělené finance. Důvodem je studium ženy. Provoz domácnosti financuje muž, žena přispívá nákupem potravin. Muž ze svých prostředků platí provoz domácnosti a své

volnočasové aktivity. Žena ze svých prostředků hradí náklady na psa, kadeřnici a své volnočasové aktivity.

6.9.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 9

Z provedeného rozhovoru mohu říci, že postoje páru se shodují v těchto bodech:

- ❖ Oba souhlasí, že sestěhování do společné domácnosti předem neplánovali.
- ❖ Jako důvod sestěhování do společné domácnosti uvádí to, že chtěli trávit více času dohromady a muži se naskytla nabídka pronájmu bytu. Jak říká žena: „...*chtěli jsme být spolu a vyzkoušet si, jak nám to bude fungovat.*“.
- ❖ Oba považují za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Jako důvod uvádí, že si zkusí, jaké to je žít a hospodařit dohromady. Dle slov ženy: „*Mají šanci zvyknout si na sebe a poznat se v každodenních situacích.*“
- ❖ Oba považují manželství za důležité pro svůj život zejm. z hlediska právních vztahů. Jak říká muž: „*Třeba kdyby se partnerce něco stalo a musela jít do nemocnice, tak jako manželka by mě tam bez problémů pustili. A taky otázka dědění.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že jejich nynější soužití je předstupněm manželství. Jejich okolí od nich tento krok očekává. Avšak žena dodává: „*Ale je to ještě otázka několika let.*“.
- ❖ Oba mají v úmyslu vstoupit se svým partnerem do manželství. Podle muže je to „*tradice*“, žena tento krok považuje za lepší z důvodu komunikace s různými institucemi.
- ❖ Oba souhlasí, že je pro každého individuální délka společného soužití před vstupem do manželství. Záleží na rozhodnutí partnerů, zda již chtějí do manželství vstoupit. Jak říká žena: „*Asi záleží na těch partnerech, jestli už se na sňatek cítí.*“.
- ❖ Pro oba by uzavření manželství znamenalo určitou finanční jistotu. Spatřují ji zejm. ve spolehnutí na příjem partnera v případě rodičovské dovolené, či pracovního úrazu. Jak říká muž: „*Třeba kdybych měl v práci úraz, musela by mě na nemocenské podporovat manželka.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že vstup do manželství by neovlivnil jejich osobní svobodu.

- ❖ Oba do budoucna uvažují o dvou dětech. Považují je za pokračování v jejich roděch. Jak říká muž: „*Protože děti jsou budoucnost a někomu musíme předat naše geny.*“. Za ideální počet pro rodinu považují dvě děti.
- ❖ Oba plánují vychovávat děti v manželství. Podle obou je tradicí, aby děti vyrůstaly v manželství. Jak říká žena: „*...je to tak stále bráno – děti by měly vyrůstat v manželství.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že v případě těhotenství ženy by tato situace vedla k uzavření manželství, avšak žena by sňatek odložila do doby po narození dítěte. Oba se shodují, že dítě by mělo vyrůstat v úplné rodině.

Postoje partnerů se rozcházejí v těchto bodech:

- ❖ Žena souhlasí s možností uzavření tzv. předmanželské smlouvy před vstupem do manželství z důvodu majetkového vyrovnání při případném rozvodu manželství. Muž by s uzavřením této smlouvy nesouhlasil. Jak říká: „*Nepovažuji to za nutnost.*“.
- ❖ Žena by se svým partnerem uzavřela manželství, i když by neplánovali mít děti. Říká: „*I kvůli případnému dědictví, nebo jednání s lékaři a úřady.*“. Muž nevěděl odpověď.
- ❖ Žena souhlasí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení – aby navenek bylo jasné, že rodina patří k sobě. Podle muže na příjmení nezáleží. Jak říká: „*Nic se nezmění tím, když si změní příjmení.*“.

Pro život tohoto páru je manželství důležité. Možná jsou ve svých názorech ovlivněni i svým bezprostředním okolím, jelikož vstup do manželství a výchova dětí v manželství pro ně představuje určitou tradici. Za určité vybočení od tradice považují mužův názor na stejné příjmení členů rodiny. Také se jednalo o první pár, v němž jsou rodiče obou partnerů rozvedení, avšak jejich názor na manželství není nijak negativní.

6.10 Pár č. 10

Charakteristika páru:

Ženě z páru č. 10 je 26 let, má středoškolské vzdělání s maturitou a pracuje jako účetní. Nevyznává žádné náboženství. Její rodiče jsou rozvedení. Před sestěhováním do společné domácnosti žila ve městě o velikosti asi 30 tisíc obyvatel.

Muži je 26 let, má vyšší odborné vzdělání a živí se jako podnikatel. Nevyznává žádné náboženství. Jeho rodiče byli před smrtí jednoho z nich manželé. Před sestěhováním do společné domácnosti žil ve městě o velikosti do 100 tisíc obyvatel.

Pár žije v bytě, jehož vlastníkem je muž z tohoto páru. Byt se nachází ve městě o velikosti 80 – 100 tisíc obyvatel. Před sestěhováním do společné domácnosti spolu chodili asi 12 měsíců. Ve společné domácnosti žijí 3 roky.

Pár má oddělené účty. Považuje to za dobrou a vyhovující situaci pro oba. Muž platí nájem bytu, energie, provoz auta, přispívá na jídlo, sportovní aktivity, nebo posezení v restauraci. Žena platí jídlo, čisticí prostředky, svou kosmetiku a oblečení.

6.10.1 Vyhodnocení rozhovoru s párem č. 10

Na základě provedeného rozhovoru mohu říci, že pár se shoduje v následujících bodech:

- ❖ Sestěhování do společné domácnosti plánovali asi jeden měsíc. Žena to zdůvodňuje nutností promyslet tento krok – „*Když mi přítel navrhl, abych se k němu přestěhovala, musela jsem si to rozmyslet.*“.
- ❖ Jako důvod sestěhování do společné domácnosti uvádí potřebu trávit spolu větší množství času.
- ❖ Oba považují za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Vzájemně se lépe poznají a vyzkouší si společné bydlení. Jak říká muž: „*Líp se poznají. A otestují si, jestli spolu vydrží v jedné domácnosti.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že manželství pro jejich život není důležité. Za důležitější považují citový vztah mezi partnery. Jak říká žena: „*Důležitější je, jak ti partneři spolu vychází a mají se rádi.*“.
- ❖ Oba souhlasí, že prozatím plánují s partnerem dále žít v nesezdaném soužití. Žena sice připouští, že někdy v budoucnu by přistoupila ke sňatku, ale oba si nyní myslí, že nesezdané soužití je pro ně vyhovující.

I když chce tento pár i nadále žít v nesezdaném soužití, pro vstup do manželství by se uchýlil v případě plánování mít děti. Manželství si spojují s rozhodnutím mít děti a vychovávat je v rodině zaštitěné touto institucí. Vstup do manželství však pro ně ještě znamená vzdálenou budoucnost.

6.11 Postoje žen k manželství, nesezdanému soužití a rodičovství

Jako důvod sestěhování do společné domácnosti uvádí 5 žen z deseti dotázaných, že chtěly být více se svým partnerem, dvě z deseti dotázaných žen říkají, že hlavním důvodem sestěhování do společné domácnosti bylo stěhování do místa školy, kterou studují ony nebo jejich partneři, dvě ženy z deseti dotázaných označují za hlavní důvod osamostatnění a jedna žena z deseti dotázaných pokládá za hlavní důvod adaptaci na společné soužití.

Všechny dotazované ženy souhlasí, že je dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Jako důvod polovina žen z 10 dotazovaných uvádí zkoušku společného soužití před vstupem do manželství, druhá polovina si myslí, že spolu s partnerem lépe poznají jeden druhého.

Sedm z deseti dotazovaných žen souhlasí, že manželství je pro jejich život důležité. Z toho 4 ženy považují manželství za důležité z hlediska plánu mít děti, 3 ženy jej považují za potvrzení jejich vztahu s partnerem. Tři z deseti dotazovaných žen nepovažují manželství za důležité pro jejich život. Myslí si, že jde pouze o formalitu.

Všechny dotazované ženy (tj. 10) považují své nynější soužití s partnerem za předstupeň manželství. Jako důvod uvádí 4 ženy plán mít s partnerem děti, 5 žen si myslí, že se jedná o tradici, jedna žena toto soužití za manželství (i když neoficiální) již považuje.

Čtyři ženy z deseti dotazovaných souhlasí, že by vstupu do manželství předcházelo uzavření tzv. předmanželské smlouvy. Všechny souhlasí, že je uzavření smlouvy dobré z hlediska případného vypořádání majetku. Pět z deseti žen by tuto smlouvu neuzavřelo, z nichž 3 uvádí, že nevlastní majetek, který by měl být případně rozdělen, dvě si myslí, že tato smlouva není důležitá. Jedna žena nevěděla.

Pět z deseti dotazovaných žen uvádí, že mají v úmyslu se svým partnerem uzavřít sňatek. Jako důvod 3 ženy uvádí plán mít děti, 2 si myslí, že by se jednalo o potvrzení jejich vztahu. Druhá polovina dotazovaných žen má v úmyslu nadále žít v nesezdaném soužití. Z toho

2 ženy uvádí, že sňatek je pro ně pouze formalitou, 3 považují toto soužití za vyhovující pro svůj život.

Dvě ženy z deseti dotazovaných souhlasí, že vstup do manželství by mohl ovlivnit jejich osobní svobodu. Z toho jedna žena toto omezení spatřuje ve výchově dětí a jedna žena si myslí, že by jí vstupem do manželství vyvstalo více povinností vůči manželovi. Osm z dotazovaných žen si nemyslí, že by vstup do manželství ovlivnil jejich osobní svobodu. Z toho se 7 žen domnívá, že by v jejich vztahu bylo vše stejné jako dosud a jedna žena si myslí, že jde o dohodu mezi partnery.

Všechny dotazované ženy (tj. 10) souhlasí, že do budoucna uvažují o dětech. Z toho jedna žena uvažuje o jednom dítěti, osm žen uvažuje o dvou dětech, jedna žena o třech dětech. Jako důvod uvádí 5 z těchto žen, že děti jsou pro ně smysl života, 2 ženy si myslí, že bez dětí není rodina, jedna žena považuje za přirozené mít děti a dvě ženy se domnívají, že mít děti je důležité z hlediska přenosu svých genů. Za ideální pro rodinu považuje 7 z dotazovaných žen 2 děti, jedna žena za ideální pro rodinu považuje jedno dítě a dvě ženy neví.

Všechny dotazované ženy (tj. 10) souhlasí, že by své děti chtěly vychovávat v manželství. Jako důvod uvádí 6 z těchto žen, že oficiální rodina je lepší pro děti, dvě ženy si myslí, že je to správné, jelikož takto také samy vyrůstaly, jedna žena považuje manželství za stabilitu rodiny a jedna žena se domnívá, že jde o tradici.

Devět z deseti dotazovaných žen souhlasí, že při jejich případném otěhotnění by tato situace vedla k uzavření manželství. Z toho 4 ženy si myslí, že oficiální rodina je lepší pro dítě, jedna žena by nechtěla být matkou samoživitelkou, dvě ženy se domnívají, že by to bylo lepší při komunikaci s různými institucemi, tři ženy by sňatek odložily do doby po narození dítěte. Pouze jedna žena si myslí, že její případné těhotenství by nevedlo k uzavření manželství. Domnívá se však, že tlak okolí by mohl natolik silný, že by s partnerem nakonec do manželství vstoupila.

Čtyři z deseti dotazovaných žen by s partnerem vstoupily do manželství, i když by neplánovaly mít děti. Z toho dvě by tak učinily, aby potvrdily jejich vzájemný vztah, a dvě ženy by tak učinily z hlediska případných dědických vztahů. Pět z deseti dotazovaných žen by do manželství nevstoupilo, jelikož by v něm neviděly žádný důvod. Jedna žena z deseti nevěděla.

Všechny dotazované ženy (tj. 10) souhlasily, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Jako důvod 5 žen uvedlo, že by mělo být navenek jasné, že rodina patří k sobě, 3 ženy si myslí, že je to dobré pro komunikaci s různými institucemi, jedna žena to považuje za lepší pro děti – z hlediska oficiálního potvrzení rodiny, podle jedné ženy se jedná o tradici.

6.12 Postoje mužů k manželství, nesezdanému soužití a rodičovství

Jako důvod sestěhování do společné domácnosti uvádí 7 mužů z deseti dotázaných, že chtěli být více se svou partnerkou, dva z deseti dotázaných mužů říkají, že hlavním důvodem sestěhování do společné domácnosti bylo stěhování do místa školy, kterou studují oni nebo jejich partnerky, jeden muž z deseti dotázaných označuje za hlavní důvod osamostatnění.

Devět z deseti dotazovaných mužů považují za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Z toho 4 muži jako důvod uvádí vyzkoušení si společného bydlení, 4 muži si myslí, že lépe poznají svou partnerku a jeden muž se domnívá, že se společně naučí řešit různé problémy. Pouze jeden muž z deseti dotazovaných nesouhlasí, že je dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí. Domnívá se, že je lepší nejprve uzavřít manželství a až poté začít společně žít.

Čtyři z deseti dotazovaných mužů souhlasí, že je manželství pro jejich život důležité. Tři z těchto mužů si myslí, že se manželstvím potvrdí jejich vztah s partnerkou, jeden z těchto mužů považuje manželství za důležité z hlediska rozhodnutí mít děti. Šest z deseti dotazovaných mužů nesouhlasí, že je manželství důležité pro jejich život. Z toho 3 muži považují manželství za formalitu, jeden muž nechce být ženatý, jeden muž manželství nepovažuje za důležité pro svůj život, ale jeho bezprostřední okolí od něj uzavření manželství očekává, jeden muž se domnívá, že lze s partnerkou žít i bez uzavření manželství.

Sedm z deseti dotazovaných mužů považují své nynější soužití s partnerkou za předstupeň manželství. Jako důvod uvádí čtyři muži, že si s partnerkou rozumí, dva muži považují manželství za potvrzení jejich vztahu s partnerkou a jeden muž chce uzavřít manželství z důvodu plánu mít děti. Dva z deseti mužů nepovažují své nynější soužití s partnerkou za předstupeň manželství. Z nich jeden chce žít i nadále v NS a jeden o uzavření manželství dosud neuvažoval. Jeden muž z deseti nevěděl.

Tři z deseti dotazovaných mužů by v případě vstupu do manželství uzavřeli tzv. předmanželskou smlouvu zejm. kvůli případnému vypořádání majetkových vztahů v případě rozvodu. Čtyři z deseti dotazovaných mužů by tuto smlouvu neuzavřeli, protože k tomuto kroku nemají žádný důvod. Tři muži z deseti nevěděli.

Sedm z deseti dotazovaných mužů má v úmyslu se svou partnerkou uzavřít sňatek. Z toho tři muži by uzavřeli sňatek z důvodu plánu mít děti, dva muži to považují za tradici, jeden muž se odvolává na souhlas své partnerky a jeden muž sice se svou partnerkou plánuje uzavřít sňatek, ale kdyby se situace změnila, rád by se přizpůsobil. Tři z deseti dotázaných mužů by chtěli i nadále žít v NS, protože tuto situaci považují za vyhovující.

Čtyři muži z deseti dotázaných si myslí, že vstup do manželství by mohl ovlivnit jejich osobní svobodu, protože by je manželka tzv. držela zkrátka. Šest z deseti dotázaných mužů nepředpokládají, že by vstup do manželství jakýmkoli způsobem ovlivnil jejich osobní svobodu.

Všichni muži z deseti dotazovaných souhlasí, že uvažují do budoucna o dětech. Z toho jeden muž by chtěl jedno dítě, osm mužů by chtělo 2 děti a jeden muž by chtěl 3 děti. Jako důvod uvádí 8 mužů z deseti dotázaných, že děti patří k rodině, jeden muž by chtěl, aby jeho rodina byla shodná s jeho původní rodinou, jeden muž apeluje na předání genů následující generaci. Za ideální počet pro rodinu považuje 9 z deseti dotázaných mužů dvě děti, jeden z deseti mužů považuje za ideální počet tři děti.

Osm z deseti dotázaných mužů plánuje vychovávat děti v manželství. Z toho si šest mužů myslí, že je dobré mít pro děti oficiální rodinu, dva muži to považují za tradici. Dva z deseti dotázaných mužů by chtěli děti vychovávat v nesezdaném soužití, jelikož se děti dají vychovat stejně dobře nejen v manželství, ale i v NS.

Šest mužů z deseti dotázaných si myslí, že v případě otěhotnění ženy by tato situace vedla k uzavření manželství, aby se dítě narodilo do oficiální rodiny. Jeden muž z deseti dotázaných nesouhlasí, jelikož by bylo lepší posunout sňatek do doby po narození dítěte. Tři muži z deseti dotázaných nevěděli.

Čtyři muži z deseti dotázaných by souhlasili se vstupem do manželství, i když by s partnerkou neplánovali mít děti. Z toho dva si myslí, že by vstupem do manželství potvrdili svůj vztah s partnerkou, jeden muž by tak učinil kvůli jistotě ve stáří a jeden muž by tímto chtěl

vytvořit rodinu. Tři z deseti dotázaných mužů by se vstupem do manželství nesouhlasili, protože by v něm neviděli žádný důvod. Tři z deseti dotazovaných mužů nevěděli.

Sedm z deseti dotazovaných mužů souhlasí, že všichni členové rodiny by měli mít stejné příjmení. Z toho čtyři muži si myslí, že je to tradice, dva muži se domnívají, že tak bude všem v okolí jasné, že rodina patří k sobě, a jeden muž by to považoval za dobré při komunikaci s různými institucemi. Dva z deseti dotazovaných mužů si myslí, že není nutné, aby měli všichni členové rodiny stejné příjmení. Jeden muž z deseti dotázaných nevěděl.

6.13 Závěr výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo zjištění postojů mladých párů žijících v kohabitaci k manželství a nesezdanému soužití. Na základě provedeného výzkumu mohu říci, že dvanáct z dvaceti zkoumaných respondentů je rozhodnutých uzavřít se svým partnerem/partnerkou manželství, přičemž hlavním motivem k uzavření sňatku by bylo rozhodnutí mít děti. Zbývajících osm z dvaceti dotázaných respondentů by volili možnost soužití v kohabitaci, jelikož je pro ně tato situace vyhovující a nic by na ní nechtěli měnit. Většina dotázaných respondentů preferuje uzavření manželství před soužitím v kohabitaci. Tudíž nynější soužití v kohabitaci považují pouze za potřebně dlouhé období před vstupem do manželství. Jako důležité pro svůj život označují manželství spíše zkoumané ženy. Důležitost manželství vidí zejména ve výchově dětí.

Dílečnou výzkumnou otázkou byly zjišťovány důvody rozhodnutí sestěhovat se do společné domácnosti. Nejvíce respondentů (12 z 20 dotázaných) považuje za hlavní důvod sestěhování do společné domácnosti skutečnost, že chtějí se svým protějškem trávit více času pohromadě. Jako další důvody jsou uváděny např. osamostatnění se, stěhování se do místa sídliště školy, nebo adaptace na soužití ve společné domácnosti v případě vstupu do manželství.

Dále byly zjišťovány postoje respondentů k rodičovství. Všichni dotázaní respondenti souhlasili, že do budoucna uvažují o tom mít děti. Nejčastějším důvodem bylo, že děti zkrátka patří do kompletní rodiny, spíše ženy považovaly děti za smysl života. Většina dotázaných respondentů (16 z 20) vypověděla, že by si přáli mít 2 děti, což je také považováno za ideální počet pro rodinu.

Dílní otázka také zjišťovala, jak vypadá hospodaření mladých párů žijících ve vlastních domácnostech. Všichni dotázaní respondenti potvrdili, že užívají oddělené účty. Důvodem bylo uváděno buď studium, při němž si respondenti nevydělají potřebnou částku k vedení chodu domácnosti, o nějž se tudíž musí starat partner, který pracuje a je finančně zabezpečený, nebo jsou oddělené účty považovány za vyhovující, jelikož si partneři nemusí přepočítávat do detailů, kolik přispějí na domácnost, ale o chod domácnosti se finančně dělí.

I když z výsledků výzkumu vyplývá, že pro většinu oslovených respondentů zůstává vstup do manželství přirozeným způsobem soužití partnerů, potvrzují výsledky také určitou krizi rodiny v tom smyslu, že mladí lidé odsunují vstup do manželství do pozdějšího věku. S posunem manželství do pozdějšího věku se tedy zvyšuje i průměrný věk matek - prvorodíček. Za nejdůležitější ve společném soužití považují to, že se s partnerem navzájem poznají a tráví čas spolu, což značí zaměření na pocit svého osobního štěstí a spokojenosti.

Tímto by bylo zajímavé vyhledat zkoumané páry po delším časovém období, zjistit, zda vstoupili do manželství, popřípadě nadále žijí v kohabitaci a zda jejich soužití splňuje jejich dávná očekávání. Také by bylo zajímavé znát odpovědi na otázky, zda je stále manželství důležité pro jejich život, zda vstup do manželství ovlivnil jejich osobní svobodu, nebo jak vypadá jejich hospodaření s finančními prostředky – přistoupili někteří na možnost vedení společného účtu?

Jako přínos své práce tedy vidím nástin dalších výzkumných otázek týkajících se postojů lidí k manželství a kohabitaci, které by bylo možné v budoucnosti odhalit. Významné by také mohlo být celorepublikové zopakování již uskutečněných výzkumů na téma postoje k manželství, kohabitaci a rodičovství, čímž by se průběžně aktualizovala získaná data.

ZÁVĚR

Manželství a kohabítace. Dvě misky vah. Někteří lidé si bez vstupu do manželství nedovedou představit svůj život a výchovu svých dětí, jiní se domnívají, že k naplnění vztahu je dostatečná láska mezi partnery a děti se mohou vychovat stejně dobře v kohabitaci.

Ve své diplomové práci jsem se zabývala tématem postojů mladých párů, které žijí v nesezdaném soužití, k manželství a kohabitaci. Dále se má práce týkala např. rodiny a manželství, alternativ k manželství a popisu současné rodiny.

Prozatím i můj výzkum dokázal, že mnou oslovení mladí lidé upřednostňují vstup do manželství pro způsob soužití partnerů. Jako nejčastější důvod bylo uváděno, že chtějí, aby se jejich děti narodily do oficiální rodiny potvrzené manželstvím a byly vychovávány v úplné rodině, která je potvrzena právě vstupem do manželství. Svě dočasné soužití v kohabitaci považují za dobrou zkušenost před samotným vstupem do manželství. Během této doby by měli dostatečně poznat svého partnera a naučit se společně řešit problémy vzniklé společným soužitím.

Za zajímavé zjištění také považuji, že většina dotázaných respondentů by si v budoucnosti přála mít maximálně dvě děti, které považují za optimální počet pro rodinu. To tedy potvrzuje teorie o krizi rodiny, kdy v dřívějších dobách byly rodiny tvořeny větším počtem členů. Za dobré však považuji, že dotázaní respondenti vůbec uvažují o možnosti mít děti z důvodu rostoucího počtu lidí, kteří se rozhodli ve svém manželství či kohabitaci zůstat bezdětní. Také bych poukázala na zjištění, že většina dotázaných respondentů souhlasila, že všichni členové jejich rodiny by měli mít stejné příjmení, aby jejich okolí vědělo, že tato rodina a její členové patří k sobě. Může to být považováno za tradici, ale v době, kdy chtějí být ženy rovnoprávné s muži, je zajímavé, že se ženy dobrovolně vzdají svého rodného příjmení.

Téma rodiny, manželství a nesezdaných soužití se jistě bude vyvíjet a zkoumat i v následujících letech. Zatím se můžeme jen dohadovat, jak bude označena rodina, která bude následovat po fázi rodiny postmoderní, nebo zda vše zůstane „při starém“. Já osobně doufám, že jsem svou prací alespoň částečně přispěla k popisu postojů mladé generace k manželství a rodině na začátku 21. století.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BOOTH, A., CROUTER, A. C. *Just living together : Implications of Cohabitation on Families, Children, and Social Policy*. [s.l.] : Lawrence Erlbaum Associates, 2002. Dostupný z WWW:

<<http://books.google.cz/books?id=2MXqJwmj4EcC&printsec=frontcover#PPP1,M1>>.

ISBN 978-0-8058-3963-0.

BROWN, Susan, BOOTH, Alan. *Cohabitation versus marriage: A comparison of relationship Quality*. Journal of Marriage and Family [online]. 1996, vol. 58, is. 3 [cit. 2009-04-15], s. 668-678. Dostupný z WWW:

<<http://proquest.umi.com/pqdlink?did=10244583&sid=2&Fmt=4&clientId=85603&RQT=309&VName=PQD>>.

DE SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

FIALOVÁ, L. et al. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-87-7.

GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.

GOODY, J. *Proměny rodiny v evropské historii*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 80-7106-396-7.

HAMPLOVÁ, D. Postoje k manželství a rodičovství. In Fialová, L. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. s. 96.

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z. *České rodinné právo*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3974-4.

CHALOUPKOVÁ, J., ŠALAMOUNOVÁ, P. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha : Sociologický ústav AV ČR, 2004. Dostupný z WWW:

<http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/210_1chalou47%20pro%20tisk.pdf>. ISBN

80-7330-062-1.

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.

KELLER, J. *Soumrak sociálního státu*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 80-86429-41-5.

KRATOCHVÍL, S. *Manželská terapie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-332-3.

KUČERA, M. Postoje k manželství a rodičovství. In Fialová, L. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. s. 136.

LABUSOVÁ, E. *Manželský slib - dohoda, která (ne)platí?*. Psychologie dnes. 2009, roč. 15, č. 2, s. 56-57. Dostupný z WWW: <http://evalabusova.cz/rozhovory/p_smolka.php>.

MANNING, W. D., LONGMORE, M. A., GIORDANO, P. C. *The Changing Institution of Marriage: Adolescents' Expectations to Cohabit and to Marry*. Journal of Marriage and Family [online]. 2007, vol. 69, is. 3 [cit. 2009-04-15], s. 559 – 575. Dostupný z WWW: <<http://proquest.umi.com/pqdlink?did=1314095911&sid=7&Fmt=4&clientId=85603&RQT=309&VName=PQD>>.

MAŘÍKOVÁ, H. (ed.) *Proměny současné české rodiny (Rodina-gender-stratifikace)*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-93-1.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-19-9.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-58-X.

MOŽNÝ, I. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-624-1.

MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-75-3.

MOŽNÝ, I. *Moderní rodina. Mýty a skutečnosti*. Brno: Blok, 1990. ISBN

80-7029-018-8.

MURPHY, R. F. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-25-3.

MUSIL, J. *Sociální psychologie*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2005. ISBN

80-7318-292-0.

NOVÁK, T. *Svobodná matka 21. století*. *Psychologie dnes*. 2008, roč. 14., č. 9, s. 22.

PLAŇAVA, I. *Jak se (ne)rozvádět*. Praha: Grada Publishing, 1994. ISBN 80-7169-129-1.

SEKOT, A. *Sociologie v kostce*. 3. vyd. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-126-X.

SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000.

ISBN 80-7178-308-0.

VYMĚTALOVÁ, S. Postoje k manželství a rodičovství. In Fialová, L. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. s. 122 – 125.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. (ed.) *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. (ed.) *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998.

ISBN 80-7178-269-6.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

NS Nesezdané soužití.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Schéma struktury sněhové koule použité při výzkumu s mladými páry.....40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Záznamový arch vedeného rozhovoru pro muže

Příloha P II: Záznamový arch vedeného rozhovoru pro ženu

PŘÍLOHA P I: ZÁZNAMOVÝ ARCH VEDENÉHO ROZHOVORU PRO MUŽE

Zaznamenala:

Datum:

Začátek rozhovoru:

Konec rozhovoru:

I. část: Demografické údaje

Věk:

Vzdělání:

Zaměstnání:

Vyznání (náboženství):

Délka soužití ve společné domácnosti:

- Žijete v:
- a) vlastní byt
 - b) byt partnera
 - c) vlastní dům
 - d) dům partnera
 - e) podnájem bytu/domu
 - f) samostatný byt v domě rodičů
 - g) jiné (uved'te jaké):

Máte oba rodiče? Pokud ano, žijí v manželství, nesezdaném soužití, nebo jsou rozvedení?

Pokud ne, žili Vaši rodiče před odchodem jednoho z nich v manželství, nesezdaném soužití, nebo byli rozvedení?

II. část: Období před společným soužitím

Jak dlouho jste spolu chodili, než jste začali žít ve společné domácnosti? Uved'te v měsících.

Jak dlouho jste plánovali soužití ve společné domácnosti předtím, než jste spolu začali žít? Uved'te v měsících.

Proč jste se rozhodli žít ve společné domácnosti?

Kde jste žil do doby, než jste začal žít s partnerkou ve společné domácnosti? (město, vesnice, jeho velikost)

Kde žijete s partnerkou ve společné domácnosti v současné době? (město, vesnice, jeho velikost)

III. část: Postoje k manželství a nesezdanému soužití

Považujete za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí? Proč?

Je pro Váš život manželství důležité? Proč?

Považujete své nynější soužití s partnerkou za předstupeň manželství? Proč?

Pokud byste se rozhodl pro vstup do manželství, předcházelo by tomuto kroku uzavření tzv. předmanželské smlouvy? Proč?

Máte v úmyslu se svou partnerkou uzavřít sňatek, nebo i nadále žít v nesezdaném soužití? Proč?

Po jak dlouhé době společného soužití je podle Vás vhodné vstoupit do manželství a proč?

Znamenalo by pro Vás uzavření manželství určitou finanční jistotu? Z jakého hlediska?

Myslíte si, že by vstup do manželství mohl ovlivnit Vaši osobní svobodu? Jak?

IV. část: Postoje k rodičovství

Uvažujete do budoucna o dětech? Proč? Kolik dětí byste chtěl mít? Kolik dětí je podle Vás ideální počet pro rodinu?

Plánujete vychovávat děti v manželství? Proč?

Představte si, že by Vaše partnerka otěhotněla. Vedla by tato situace k uzavření manželství? Proč?

Vstoupil byste do manželství, i když byste s partnerkou neplánovali mít děti? Proč?

Domníváte se, že by všichni členové rodiny měli mít stejné příjmení? Proč?

V. část: Hospodaření s finančními prostředky

Jak v současné době hospodaříte s finančními prostředky? (Máte společný účet, nebo oddělené finance? Proč?) Jak financujete společné náklady spojené s provozem domácnosti?

Pokud máte společný účet, jaké položky platíte ze společného účtu?

Jaké položky platíte výhradně z Vašich finančních prostředků?

PŘÍLOHA P II: ZÁZNAMOVÝ ARCH VEDENÉHO ROZHOVORU PRO ŽENU

Zaznamenala:

Datum:

Začátek rozhovoru:

Konec rozhovoru:

I. část: Demografické údaje

Věk:

Vzdělání:

Zaměstnání:

Vyznání (náboženství):

Délka soužití ve společné domácnosti:

- Žijete v:
- a) vlastní byt
 - b) byt partnera
 - c) vlastní dům
 - d) dům partnera
 - e) podnájem bytu/domu
 - f) samostatný byt v domě rodičů
 - g) jiné (uved'te jaké):

Máte oba rodiče? Pokud ano, žijí v manželství, nesezdaném soužití, nebo jsou rozvedení?

Pokud ne, žili Vaši rodiče před odchodem jednoho z nich v manželství, nesezdaném soužití, nebo byli rozvedení?

II. část: Období před společným soužitím

Jak dlouho jste spolu chodili, než jste začali žít ve společné domácnosti? Uved'te v měsících.

Jak dlouho jste plánovali soužití ve společné domácnosti předtím, než jste spolu začali žít? Uved'te v měsících.

Proč jste se rozhodli žít ve společné domácnosti?

Kde jste žila do doby, než jste začala žít s partnerem ve společné domácnosti? (město, vesnice, jeho velikost)

Kde žijete s partnerem ve společné domácnosti v současné době? (město, vesnice, jeho velikost)

III. část: Postoje k manželství a nesezdanému soužití

Považujete za dobré, když spolu lidé před vstupem do manželství určitou dobu bydlí? Proč?

Je pro Váš život manželství důležité? Proč?

Považujete své nynější soužití s partnerem za předstupeň manželství? Proč?

Pokud byste se rozhodla pro vstup do manželství, předcházelo by tomuto kroku uzavření tzv. předmanželské smlouvy? Proč?

Máte v úmyslu se svým partnerem uzavřít sňatek, nebo i nadále žít v nesezdaném soužití? Proč?

Po jak dlouhé době společného soužití je podle Vás vhodné vstoupit do manželství a proč?

Znamenalo by pro Vás uzavření manželství určitou finanční jistotu? Z jakého hlediska?

Myslíte si, že by vstup do manželství mohl ovlivnit Vaši osobní svobodu? Jak?

IV. část: Postoje k rodičovství

Uvažujete do budoucna o dětech? Proč? Kolik dětí byste chtěla mít? Kolik dětí je podle Vás ideální počet pro rodinu?

Plánujete vychovávat děti v manželství? Proč?

Představte si, že byste otěhotněla. Vedla by tato situace k uzavření manželství? Proč?

Vstoupila byste do manželství, i když byste s partnerem neplánovali mít děti? Proč?

Domníváte se, že by všichni členové rodiny měli mít stejné příjmení? Proč?

V. část: Hospodaření s finančními prostředky

Jak v současné době hospodaříte s finančními prostředky? (Máte společný účet, nebo oddělené finance? Proč?) Jak financujete společné náklady spojené s provozem domácnosti?

Pokud máte společný účet, jaké položky platíte ze společného účtu?

Jaké položky platíte výhradně z Vašich finančních prostředků?